Utropia

NOVEMBER 2007 — STUDENTAVISA I TROMSØ — NR 15 • UKE 48 • ÅRGANG 32

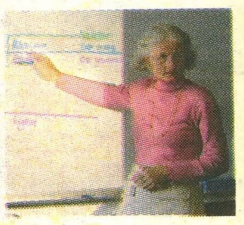
GAVER TIL FOLKET
Studenter oppfordrer til nye juletakter.
Kultur side 14

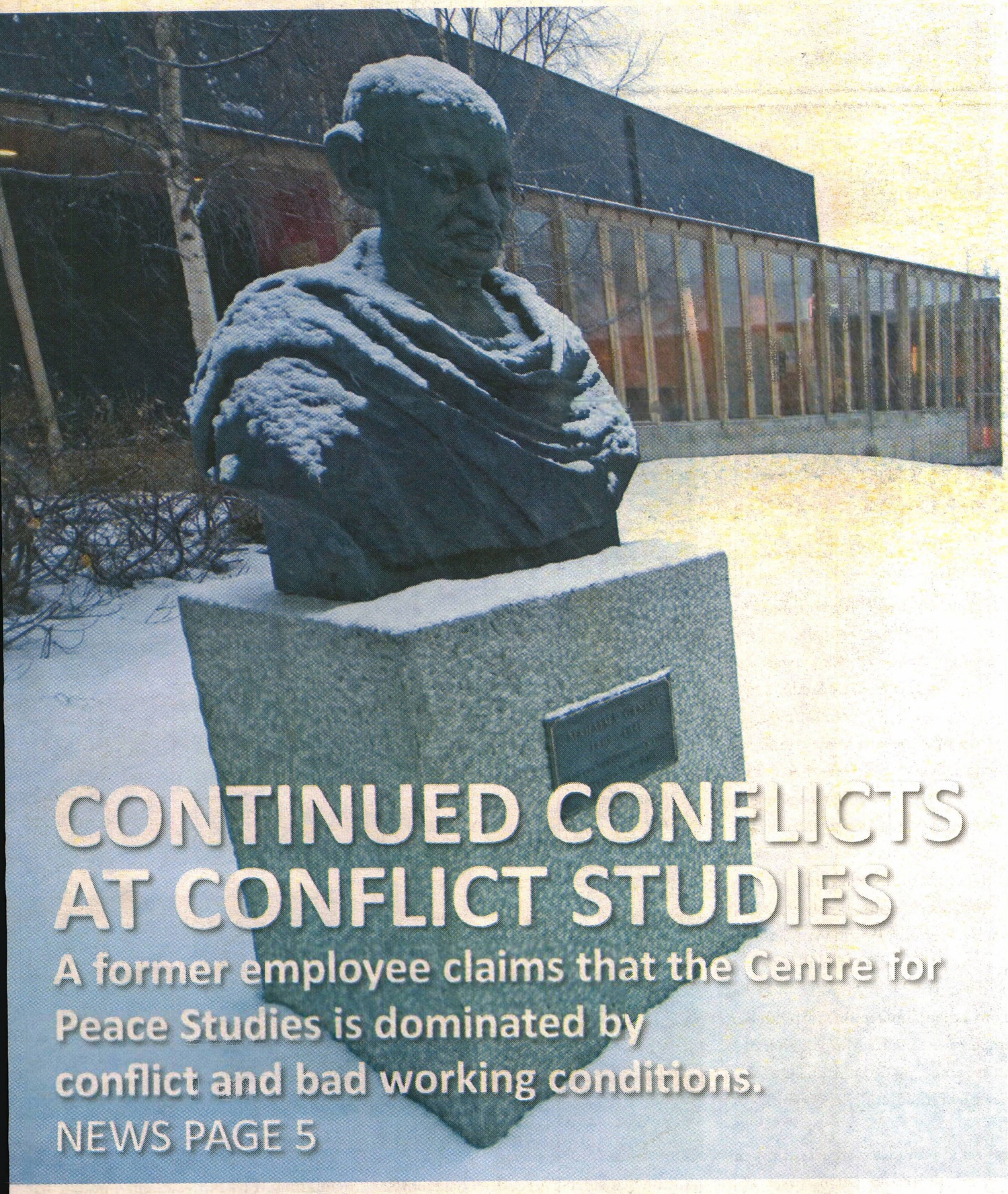

KUL 15-ÅRING
Kulta har bursdag og det blir litt av en fest.
Kultur side 20

UNDERVISER MER
Kvinner underviser mer etter Kvalitetsreformen.
Nyheter side 8

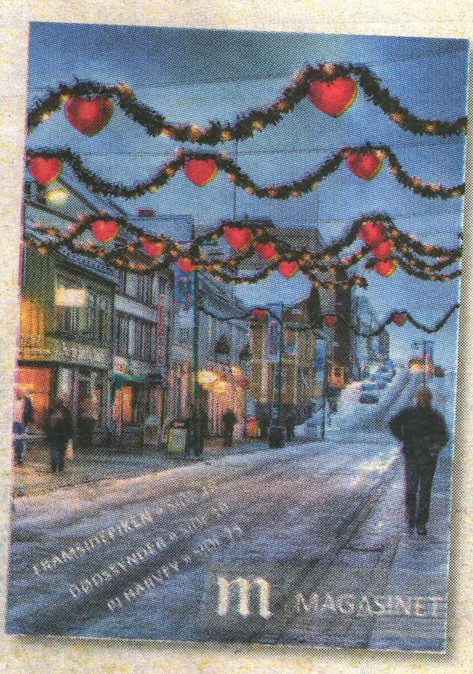

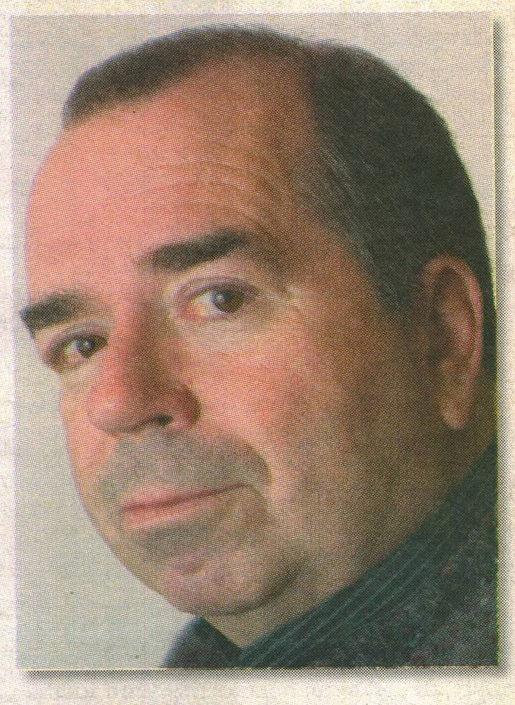

CONTINUED CONFLICTS AT CONFLICT STUDIES

A former employee claims that the Centre for Peace Studies is dominated by conflict and bad working conditions.

NEWS PAGE 5

Å GJØRE DET UMULIGE
Møt Jan Kjærstad, en mann som tenker stort.
Magasinet side 12-13

PS portalen http://ps.uit.no

PS!
- lurer du på noe?
- vil du chatte med andre om studentlivet?

PS-portalen, nettstedet for alle studenter i Tromsø
Her kan du få informasjon og mulighet til å diskutere sosiale, psykologiske og eksistensielle spørsmål.
Legg deg inn på http://ps.uit.no

Utropia

ANSVARLIG REDAKTØR
TALE SEVERINA HALSØR
redaktor@utropia.no

NYHETSREDAKTØR
JØRN NORMANN PEDERSEN
nyhet@utropia.no

KULTURREDAKTØR
INGE STEINE
inge@utropia.no

FOTOSJEF
MARIUS HANSEN
foto@utropia.no

LAYOUTSJEF
ALEXANDER PRESTMO
alexander@utropia.no

IT-ANSVARLIG
PÅL ANDREAS TOMTER
it@utropia.no

REDAKSJONEN
ANDREAS WILLERSRUD
ANE ELENE JOHANESEN
ANNI MARIT NORMAN
BENEDIKTE AAS
DRAGICA VIDOVIC
EIRIK HOVDE BYE
ERLEND GRIMSRUD
FRANCELINE RAMALHO
FRITHJOF EIDE FJELDSTAD
GAUTE B. HOLMSLET
GRY ELISABETH MORTENSEN
HARALD B. ZEIGLER
HELENE SKJEGGESTAD
IDA WALENIUS
INGA B. TØLLEFSEN
INGVILD BUHAUG
JENS HARALD KIELLAND
JOEP AARTS
KJELL-STURE JOHANSEN
KRISTIN TORGERSEN
LONE DYBDAL
MAGNUS A. HOLTE
MARIT OPSAHL
MARIE S. JOHANSSON
MATS AAS
RUNE ALEXANDERSEN
SIGRID M. HOHLE
SIRI GASKI
SIRIN S. OVESEN
TORA ALEXANDERSEN
TRYGVE SØRENSEN

UTROPIA
Universitetet i Tromsø
Hovedgården
9037 Tromsø
Telefon: 77645900
Telefaks: 77645199
www.utropia.no
utropia@utropia.no

TRYKK
Nr1 Trykk Tromsø
ISSN: 0806-9611

Pressens faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund. Organet behandler klager mot pressa i presseetiske spørsmål. Adresse: Rådhusgt. 17, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo. Telefon: 22405040

Utropia arbeider etter reglene i Vær varsom-plakaten for god presseskikk. Den som mener seg ramma av urettmessig avisomtale, oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Utropia utgis med støtte over semesteravgifta hver 14. dag med et opplag på 4000 eksemplarer.

SI DIN MENING
Kronikk maks 5000 tegn inkl. mellomrom.

Kommentar maks 3000 tegn inkl. mellomrom.

Debattinnlegg maks 2500 tegn inkl. mellomrom.

TIPS OSSI
De to beste tipsene dette semesteret blir belønnet med gavekort fra Akademisk Kvarter.

REDAKSJONSMØTE
Onsdag 28. november kl. 20:00, 3. etasje på Driv.

pressens faglige utvalg PFU

TALE SEVERINA HALSØR
ANSVARLEG REDAKTØR

LEIAR

KRIG OG FRED

Nok ein gong har det kome fram store problem på eit institutt ved Universitetet i Tromsø. Denne gongen er det Fredssenteret som ikkje klarar å få orden i arbeidstilhøva for sine tilsette, og nok ein gong er det gått så langt at tilsette kjem til Utropia for å klage si naud. I forrige utgåve var det Institutt for filosofi som til slutt hadde fått eit utanforståande konsulentbyrå inn for å ordne opp i den årelange konflikta. Felles for begge sakene er at problema har vart lenge og at leiinga ved institutta ikkje har teke det ansvaret dei har for å skape eit godt miljø for læring, forsking og arbeid. Resultatet har blitt at ressurspersonar i fagmiljøet og studentar flyktar frå dei viktige institusjonane ved Universitetet.

Fredssenteret har vore eit av Universitetet sine flaggskip dei siste åra, og har vore med på å gjere UiT til ein landskjend institusjon. Det er difor særleg trist, og ikkje minst ironisk, at det herskar ein slik ufred på senteret.

Akademikarar er ei gruppe som ikkje er kjende for å gå stille i dørene. Dei er vande med å seie i frå og flinke til å argumentere for seg. Dette kan sjølvsagt vere ei av årsakene til det høge konfliktnivået, men det burde vere mogleg å snu denne åtferda til noko positivt. Med så mange ressurssterke og frittalande personar i eit miljø, skulle det vere mogleg å skape særs gode arbeidstilhøve og ikkje det motsette.
Universitetsleiinga burde ta på seg det ansvaret dei har for arbeidstilhøva for sine tilsette og ikkje vere konfliktsky, slik dei har synt seg fram til no. Ein ting er dei vanskelege tilhøva det gir å arbeide i, men nesten viktigare er dei heilt håplause tilhøva det gir studentane ved dei institutta der dei tilsette er i krig med kvarandre. Ressursar som skulle gått til undervisning blir brukt til krangling og ufreden gjer det vanskeleg å studere. Ved det allereie studentfattige Institutt for filosofi har mange av studentane drege til andre byar eller bytta studium for å komme seg unna bråket. På Fredssenteret slit dei med rekruttering.

All den tid Universitetet er avhengig av studentar og er oppteken av måter å rekruttere nye, burde dei også tenkje på å halde på dei som faktisk er her og som ønskjer å få ei god utdanning. Dårleg reklame er verre enn ingen reklame. Så også frå ein økonomisk sjåstad er det viktig å skape fred og orden, slik at studentar og tilsette kan konsentrere seg om det dei faktisk er her for, nemleg å lære om konfliktløysing og fred.

KOMMENTAR
TEKST: JENS HARALD KIELLAND
ILLUSTRASJON: PIA URTO

VEST-SAHARA – EN GLEMT OKKUPASJON

Det er nå over 30 år siden spanjolene trakk seg ut av det som skulle være Afrikas siste koloni: Vest-Sahara. Men før Francos tropper i 1975 hadde rukket å forsvinne, gikk Marokko og Mauritania inn i området. Etter at Spania offisielt var ute året etter, ble det administrative ansvaret for Vest-Sahara overlatt til de to nabolandene. Området Mauritania kontrollerte ble imidlertid raskt overtatt av Marokko.
Saharawiene som hovedsakelig er nomader og befolker området, sto nå ovenfor en ny frigjøringskamp. Frigjøringsbevegelsen Frente Polisario, som ble grunnlagt i 1973 for å frigjøre landet fra de spanske kolonialistene, erklærte sin republikk, Den sahariske arabiske demokratiske republikk (SADR) dagen etter at spanjolene trakk seg ut. Mange år med geriljakrig mot den marokkanske okkupasjonsmakten fulgte. SADR er forøvrig anerkjent av over 70 land, hovedsakelige afrikanske, og er et fullverdig medlem av Den afrikanske union. SADR er imidlertid ikke anerkjent av hverken FN, USA eller de fleste vestlige regjeringer, vår egen inkludert.
Den marokkanske hæren fikk aldri kontroll på områdene i den østlige delen av landet, så de konsentrerte seg heller om sikring av forsvarsverk rundt de marokkanske settlerne og byene langs kysten. Derfor bygget de en 220 mil lang mur, som deler landet i to og som gjør det umulig for befolkningen i de okkuperte områdene å ha kontakt med sine landsmenn i flyktningeleirene i Algerie. I 1991 skrev Polisario-bevegelsen og den marokkanske regjeringen under på en våpenhvile i regi av FN. Som et ledd i dette skulle Vest-Sahara ha folkeavstemming året etter, for å avgjøre om de skulle få selvstendighet eller om de skulle innlemmes i Marokko. Denne avstemningen har enda ikke funnet sted, og det er tydelig at Marokko ikke har planer om å gjennomføre sine forpliktelser. Strømmen av settlere fra Marokko har også økt de siste årene, og de opprinnelige saharawiene er nå i mindretall i eget land.

Til tross for at området stort sett er ørkenområder, er landet rikt på ressurser som blant annet fosfat, og utenfor kysten ligger både store fiskeforekomster og sannsynligvis også olje og gass. Her har også norske selskaper vært involvert, til tross for UDs retningslinjer som går klart mot handel fra det okkuperte Vest-Sahara. Midsund-rederiet Sjøvik Seafood AS har fisket makrell og sardin under marokkansk flagg utenfor de okkuperte områdene siden 2003, og for halvannet år siden bygget de et fiskemottak i samme område. Der kan rundt 200 marokkanske settlere tjene til livets opphold, på bekostning av ressursene som egentlig tilhører saharawiene. Andre norske rederier har også opptrådt som krigsprofitører og fraktet fosfat ut fra det okkuperte Vest-Sahara til kjøpere i blant annet Lituaen. Mens alt dette skjer blir forholdene vanskeligere og vanskeligere for områdets saharawiske befolkning. Flyktningeleirene i ørkene har regelmessig matmangel og menneskerettighetsorganisasjoner har rapportert om utbredt tortur, forsvinninger og undertrykking av lokalbefolkningen i de okkuperte områdene. Mens resten av verden og FN har glemt Vest-Saharas krav om frihet og selvstendighet, stjeler den marokkanske okkupanten områdets ressurser.

LEGGER NED KANTINE

Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) vedtok forrige uke å legge ned kantinen på realfagsbygget ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. – Svært skuffende, sier realfagsstudentene.

SKUFFET: Studentene Thea Ness (t.v.), Niklas Weihe, Håvard Mjøen og Svein Hansen er skuffet over at SiTø har besluttet å legge ned kantinen i realfagsbygget.

Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) vedtok på styremøtet 23. november å legge ned driften ved to av sine kantiner. Den ene ved Tromsø Museum og den andre ved realfagsbygget på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet (mat.-nat). – Dette er mildt sagt overraskende, og svært skuffende, sier Thea Ness, velferdsansvarlig i Studentrådet ved matnat.

Ness frykter nedleggelsen vil gå utover det sosiale miljøet ved fakultetet. Hun får støtte fra Håvard Mjøen, som er leder for Foreningen, den største sosiale studentforeningen ved mat.-nat.

– Det er veldig viktig å sikre det sosiale miljøet ved fakultetet. Kantinen er sentral i dette, da den fungerer som et bindeledd mellom studentene og mellom studenter og ansatte, forteller Mjøen.

Faglig møteplass

I tillegg til å være en sosial møteplass, mener studentene kantinen er viktig i faglig øyemed også.

– Realfagsbygget er et av de eldste byggene ved Universitetet, og lesesalene er i dårlig stand. I tillegg stenger kollokvierommene om ettermiddagen, så vi har ingen faglige møteplasser. Derfor sitter veldig mange og leser i kantinen, forklarer Ness. – Her kan man møte ansatte, studenter fra andre fag og årstrinn. Når man i tillegg ser at studiene ved mat.-nat sliter med høyt frafall, og at studiene er krevende og mange sliter med motivasjonen, blir det veldig dumt å fjerne kantinen som faglig møteplass, fortsetter hun.

Niklas Weihe, studentstyrerepresentant for mat.-nat, er enig: – Hvis vi må gå til andre kantiner blir studentene for spredt, noe som verken er bra faglig eller sosialt sett.

– SiTø i presset situasjon

Øyvind Mikalsen, studentstyreleder ved Universitetet i Tromsø, mener situasjonen er beklagelig, men at man må forstå at SiTø er i en presset situasjon. – Samskipnaden har mindre penger som følge av at det er blitt færre studenter ved Universitetet, i tillegg til kutt over statsbudsjettet. At man da velger å legge ned kantiner som går i underskudd er forståelig, men beklagelig, sier han.

Han mener imidlertid det er synd at SiTø beslutter å legge ned kantinedriften, uten at studentstyret har vært involvert i tilstrekkelig grad i prosessen. – På bakgrunn av manglende informasjon valgte studentstyret 21. november å utsette behandlingen av saken, så da er det svært synd at SiTø vedtar dette uten at vi har fått tatt stilling til det, sier Mikalsen, og legger til: – Samtidig er det et viktig poeng at om studentene ved mat.-nat hadde brukt kantinene i større grad, så hadde vi kanskje ikke vært i denne situasjonen.

Benjamin Schei, direktør i Samskipnaden, forteller at man valgte å vedta saken i SiTø-styret grunnet tidspress. – Vi er nødt til å få budsjettene på plass før nyttår. Når det er sagt, så har studentstyret fått sakspapirene til møtet og den samme informasjon som vi har sendt til alle andre, forteller Schei.

Nødt til å se på strukturen

Schei kan videre bekrefte at Samskipnaden er i en vanskelig situasjon. – Vi har et veldig høyt underskudd i kantinedriften, noe som har ledet til at vi har vært nødt til å se på strukturen her. Det har vært slik at for hvert nye bygg man har ført opp, har man også bygget en kafé som vi har drevet. Dette har fungert frem til nå, men med vanskelige rammer, høyere lønnskostnader og dyrere varer, er situasjonen desverre slik at vi er nødt til å legge ned deler av driften. Vi kan ikke drive med underskudd lengre, sier han.

Han har forståelse for studentenes frustrasjon over nedleggelsen. – Jeg skjønner at kantinen er viktig som møteplass for studentene, og vi vil se nærmere på hva vi kan gjøre her med tanke på automater og lignende, forteller Schei.

– Veldig rart

Studentene ved mat.-nat stiller seg spørrende til SiTøs økonomiske argumenter: – Faktum er at kantinen stenger kl. 13:00, og maten ofte blir utsolgt i løpet av dagen. Mitt inntrykk er også at kantinen har blitt bedre besøkt den siste tiden. Jeg synes det er veldig rart at den da skulle gå med et slikt underskudd, siden de verken betaler husleie eller strøm, sier Niklas Weihe. – I tillegg burde man kunne iverksette tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen, som for eksempel å sette inn en kaffemaskin, så man kan kjøpe kaffe når kantinen er stengt. Åpningstidene bør også kunne utvides. Jeg synes man heller bør se på slike muligher i stedet for å legge ned kantinen, avslutter han.

Tekst: Jørn Normann Pedersen
Foto: Jørn Normann Pedersen

FAKTA

- SiTø besluttet på styremøtet 23. november å legge ned driften ved kantinene sine på realfagsbygget ved Det matematisk-naturligvitenskapelige fakultet og ved Tromsø Museum.
- SiTø skriver at årsaken er at kantinene går med stort underskudd og er lite besøkt av studenter.
- I sakspapirene kommer det frem av SiTø forventer å spare nærmere 300 000 på å legge ned driften.
- SiTø mangler fremdeles 470 000 for å få budsjettet for 2008 i balanse.
- Studentstyret hadde saken oppe til behandling på sitt styremøte 21. november. Saken ble vedtatt utsatt, siden studentstyret ikke følte de hadde tilstrekkelig informasjon om situasjonen. SiTøs representant til studentstyret var heller ikke tilstede på møtet.

BEDRE VILKÅR FOR STUDENTBOLIGBYGGING

Kunnskapsdepartementet har nå økt kostnadsrammene for studentboligbygging, noe Studentenes Landsforbund håper vil lede til flere boliger for landets studenter.

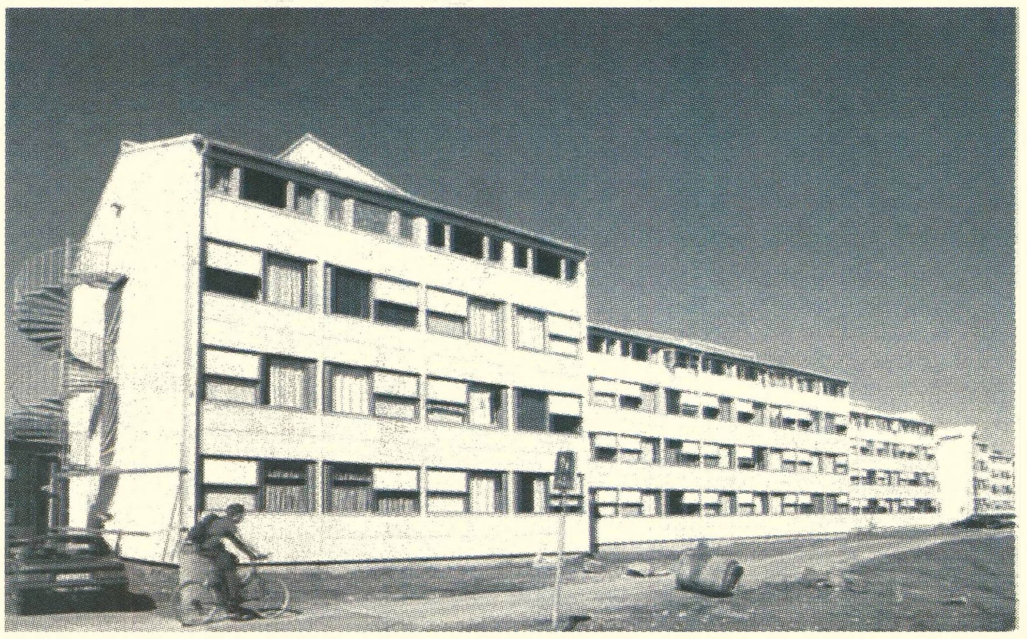
Tidligere opererte Kunnskapsdepartementet med en øvre kostnadsramme på 500.000 pr. bolig i såkalte pressområder, og 400.000 ellers. Studentenes Landsforbund (StL) mener dette har svekket Studentsamskipnadenes byggemulighet, da byggeutgiftene ofte har overskredet kostnadsrammene. – Det har vært en paradoksal situasjon at regjeringen på den ene siden ønsker å bygge flere studentboliger, mens på den andre siden har de stilt for strenge krav i forhold til byggeutgiftene. Resultatet blir i praksis færre studentboliger enn budsjettert, i tillegg til at det går utover kvaltieten, forklarer Olav Øye, leder i StL.

At det går ut over kvaliteten kan Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) bekrefte: – Med trange rammer ender man for eksempel med å bruke dårligere materiale i byggeprosjektene. Dette igjen leder til at man på lang sikt får mer vedlikehold, noe som fort kan bli veldig dyrt, forteller Guri Nilsen, boligsjef i SiTø.

Øker rammene

Nå har imidlertid departementet satt opp kostnadsrammene med 100.000, både i pressområdene og ellers. – Dette er veldig positivt og forhåpentligvis vil vi se økt byggeaktivitet. Det er likevel et stykke igjen til mål. StL arbeider for å fjerne kostnadsrammene helt. Dette er fordi byggeutgiftene øker hele tiden, og man konstant må kjempe for å øke kostnadsrammene. Vi er likevel glad for at regjeringen og departementet har hørt på oss. Dette er en sak vi har kjempet for siden budsjettet ble lagt fram, sier Øye, og legger til: – Vi vil fjerne begrepet om pressområder også og mener det må bli gitt likt tilskudd til studentboligbygging over hele landet.

SiTø er også fornøyd med de økte rammene. – Vi har hatt store problemer med å bygge studentboliger innenfor rammene på 400.000. Sånn sett ble det bedre fra i år da rammene våre ble økt med totalt 200.000 siden Tromsø nå er definert som pressområde. Det er svært gledelig, sier Nilsen.

Tilbakevirkende kraft

StL fremhever videre at de økte kostnadsrammene vil ha tilbakevirkende kraft. – Dette er veldig positivt, siden boliger som det tidligere har blitt bevilget midler til, også vil få romsligere kostnadsrammer, forteller Øye.

SiTø er også fornøyd med at rammene får tilbakevirkende kraft. – Prosjektet vi hadde med utbygging av studentboliger på Mortensnes har sprengt rammene vi hadde på det tidspunktet, som var på 400.000. At økningen nå får tilbakevirkende kraft, vil si at vi kan forholde oss til kostnadsrammen på 600.000. Dette betyr at vi nå kanskje kan realisere 24 familieboliger på Mortensnes. Det er veldig bra, for vi har lange ventelister, avslutter Nilsen.

Tekst: Jørn Normann Pedersen
Foto: Arkiv

RØDGRØNN PYNT PÅ STATSBUDSJETTET

De rødgrønne partiene på Stortinget går inn for å plusse på 20 millioner i basisbevilgningen til universiteter og høgskoler. – Fint de hører på oss, sier rektor ved UiT, Jarle Aarbakke.

Det er de rødgrønne Stortingsgruppene som går inn for økninga i basisbevilgninger til universiteter og høgskoler, ikke regjeringen. Pengene kan ikke brukes som frie midler, men er øremerket de 350 nye stipendiatstillingene som ble bevilget over neste års statsbudsjett som ble framlagt tidligere i høst. Studentorganisasjonene er likevel ikke imponert.

– Regjeringa har enda ikke retta opp budsjettbommerten fra i fjor. Vi håper nå at den nye ministeren for høyere utdanning og forskning, Tora Aasland vil foreslå å bevilge enda mer penger til revidert statsbudsjett for 2008, sier leder Olav Øye i Studentenes Landsforbund.

– Hvis ikke frykter vi at de manglende basisbevilgningene vil gå ut over kvaliteten på utdanninga, fortsetter han.

Uenighet om stipendiatkostnader

Regjeringa har i sine anslag for statsbudsjettet beregna kostnaden av en stipendiat til 592 000 kroner årlig. Rektor ved Universitetet i Tromsø, Jarle Aarbakke, som også sitter som leder i Universitets- og høgskolerådet, sier at de har anslag som anslår at en stipendiatstilling i realiteten koster omtrent en million kroner.

– Vi har vært i høring i Stortinget og i møter med finanskomiteen og Kunnskapsdepartementet hvor vi presenterte et litt annet regnestykket enn det Regjeringa hadde lagt til grunn, forteller Aarbakke og fortsetter:

– Regjeringa brukte tall fra 2001 og 2002 som utgangspunkt for sine regnestykker. Hvis man regner med prisstiging, generell økt kostnad og økte driftskostnader siden da, ender vi opp med en totalt kostnad på omtrent en million per stipendiatstilling.

De 20 millionene ekstra utgjør omtrent 114 000 per stipendiat, noe som totalt utgjør 706 000 kroner. Det er med andre ord enda et stykke igjen til millionen som Universitets- og høgskolerådet mener en stipendiatstilling krever årlig.

–Jeg er likevel glade for at argumentene våre har blitt hørt, og at det har blitt bevilga mer penger, sier Aarbakke, og fortsetter: – Det innebærer at stipendiatene kan drive med mer laberatorieforskning.

Ikke godt nok

Studentstyreleder på UiT, Øyvind Mikalsen er ikke fornøyd med de ekstra bevilgningene.

– Det er jo selvfølgelig positivt at de gir mer penger til utdanningssektoren, men det mangler likevel flere hundre millioner kroner for å gjøre opp for det gigantiske kuttet i bevilgningene fra i fjor.

– Dette viser likevel at det hjelper å protestere. Studentene og utdanningsinstitusjonene har blitt hørt, og det viser at det nytter å si fra, avslutter Mikalsen.

Tekst: Magnus Aamo Holte
Foto: Arkiv

PEACEFUL?: A former employee claims she was tried forced to silence after critisising working conditions at the Centre for Peace Studies.

CONFLICT AT PEACE STUDIES

The Centre for Peace Studies is ridden with conflict, a former employeer says, claiming she was forced to quit her position after raising concerns about the condition at the centre.

Diane Lister, former academic coordinator for the master programme at the Centre for Peace Studies at the University in Tromsø, says she was asked to resign from her position at the centre after critisising what she perceived as bad working conditions. – My initial complaint was in regards to overwork of the academic staff. For my part I had to deal with administrative issues and provide guidance for students, while trying to squeeze in time to do research. The situation became quite unbearable over time, Lister says on the phone from England, where she is currently working as a freelance consultant.

– When I tried to bring up the conditions, I met a wall of silence. After some rounds at the centre, I tried to bring up the issues with the Faculty for Social Science, which did not help at all either, she continues.

Utropia has gotten hold of e-mails which in which Listers gets little to no response about the matters she brought up.

Lister also says she has economic claims which neither the centre or the University have followed through on. – These are mainly in regards to guidance given outside my normal workhours, which I am supposed to be paid for. I have yet to see any money from the University, even though I have inquired about them it several occasions.

Structural issues

Lister says she does not want to make this matter a personal one, and that the issues at the Centre for Peace Studies illustrate a greater structural problem at the University.

– The problems I encountered, stem, on a larger scale, from structural problems in regards to accountability and communication, or rather lack of it. Neither the Faculty for Social Science or the University's lawyer have given me a satisfactory response. Or have I got any kind of justification as to why my agreements in regards to payment or workload, were not maintained, she says.

– There needs to be some kind of recognistion of problems that arise, and there needs to be mechanisms to handle these problems. My experience at the Centre for Peace Studies, and the University of Tromsø, state quite the opposite. These cases seems to be handeld very randomly, Lister continues.

– Hypocricy

Lister claims that the channels for dealing with problems that may arise do not exist at the University. – At least for my part it did not. Instead of matters being handled professionally, I was treated very unpleasantly and ultimately forced to resign, she says.

Furthermore she says she got the feeling of being perceived as a "whistleblower" and that the administration tries to hush down problems at the Centre for Peace Studies.

– Hypocricy is the word I think would describe the situtation most correctly. It is important for me to shed light on this, or else I would just help to perpetuate the same system, which affects the morale of both students and employees at the centre, Lister says.

Professional secrecy

Utropia has not been successful in getting a comment on Listers' case from neither the Centre for Peace Studies or the University administration, as this is regarded as a personell case, which is bound to professional secrecy. – We cannot comment on this particular case to the media or the public, says Stein Gunnar Bondevik, Director at the University.

The Personell and Economics Departement tells Utropia that they are taking the matter of conflict handling very seriously. – We have a system based in the Norwegian work enviroment legislation, which describes how to handle conflicts that may arise, says Odd Arne Paulsen, Director of the Departement.

He also says that the University has stressed the importance of annual co-worker interviews recent years. – It is important to have these interviews between the employees and their closes supervisors, especially when it comes to mapping the work enviroment. This can help prevent potentially damaging conflicts between employees, Paulsen continues.

Even though the University is taking steps to reinforce the employees' rights and working conditions, Paulsen admits that they can always do better. – When cases do arise, we need to be able to handle them accordingly. Disagreements and conflicts are not necessarily a bad thing, it all depends on how they are handled. We need to use academic disagreements to our advantage, instead of letting them escalate into damaging personal conflicts.

Text: Jørn Normann Pedersen
Photo: Marius Hansen

ALKOHOLPROBLEMENE TIL STUDENTER ØKER

FEST: Mange studenter er i faresonen for å pådra seg alkoholproblemer.

Undersøkelser blant studenter i Trondheim og i Oslo viser at alkoholproblemer er utbredt blant studentene. – Tendensen gjelder sannsynligvis også blant Tromsø-studentene, mener Studentrådgivninga ved UiT.

Ola Otterlei ved Studentrådgivninga i Tromsø er ganske sikker på at alkoholproblemer er høyt representert også blant Tromsø-studentene. – Det er ingenting som tyder på at disse problemene ikke gjelder i Tromsø. Tendensene vi ser i Trondheim og Oslo er nok like gyldige her, slår han fast.

Otterlei viser til en artikkel i tidsskriftet Rus og Samfunn som viser at studentenes alkoholkonsum i Oslo har økt de siste ti årene, spesielt blant kvinnelige studenter. Siden 1997 har kvinnelige studenter økt alkoholforbruket med 28 prosent, mens mannlige studenter har økt forbruket med 23 prosent i tilsvarende periode.

– Det er viktig å få studenters alkoholproblemer på dagsorden. Dette er et sensitivt tema, og det er ikke meningen å rette en moralsk pekefinger mot noen. En skal ikke tøyse med studentenes frihet, de skal selvfølgelig få lov til å ha det gøy, sier Otterlei.

Studentkultur

Tror du vi trenger en undersøkelse om Tromsø-studentenes alkoholforbruk?

– Jeg er litt usikker på om vi trenger det. Om noen har interesse av å gjøre det hadde det selvsagt var bra å få kartlagt problemene. Vi vet en del om studenter og rusproblemer her i byen, og er klar over at det eksisterer problemer, sier Otterlei.

Hvorfor tror du noen studenter drikker for mye?

– I studentkulturen er det akseptert å drikke mye. En bor på hybel eller sammen med andre studenter og har ingen familieplikter. Det er bedre tilrettelagt for festing og drikking. Og jeg syns det skal være sånn, studentene trenger den friheten de har. Men det er en hårfin balanse, mellom festkultur og alkoholproblemer, man bør være oppmerksom på, understreker Otterlei.

– Stort fokus på alkohol

Undersøkelsen fra Trondheim viser at flere av NTNU-studentene opplever drikkepress i studentmiljøet. Mange studentarrangementer handler om alkohol. Det forventes at man skal drikke og feste gjennom studietida. Dette bekymrer studentstyreleder ved UiT, Øyvind Mikalsen.

– Undersøkelsene fra Trondheim og Oslo er bekymringsverdige. Det at noen studenter drikker så mye at det er helseskadelig er alarmerende. En ser jo at en god del av studentaktivitetene har et stort fokus på alkohol, ta for eksempel lysløypa under DebutUka. Der er det om å gjøre å drikke mest mulig. Jeg tror en slik kultur kan få uheldige konsekvenser, sier Mikalsen.

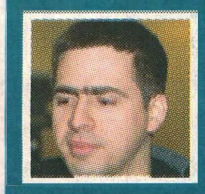
Tekst: Benedikte Aas
Foto: Marius Hansen

FAKTA

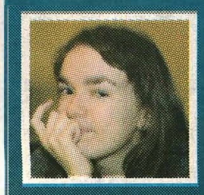
- En undersøkelse blant Trondheim-studenter i 2004 og blant Oslo-studenter i 2006 viser at drikkeproblemer og drikkepress er utbredt blant studentene
- Undersøkelsene viser også at studentene drikker mer enn andre grupper i samfunnet
- Undersøkelsen fra Oslo, som er gjort at Stantens Institutt for Rusmiddelforskning (SIRUS), viser at mer enn en tredjedel av studentene har en høy risiko for skader på grunn av drikkemønsteret sitt
- Tidsskriftet Rus og Samfunn (4/2007) skriver om Oslo at drikkingen øker mest blant studentkvinner. Gjennomsnittskonsumet for en kvinnelig student i 2006 var 5,13 liter ren alkohol. 14 prosent av studentkvinnene drakk 10 liter ren alkohol eller mer i løpet av et år. Dette tilsvarer 8-9 halvlitere øl eller vel to flasker vin hver eneste uke i ett år.
- Gjennomsnittet for alkoholkonsum blant mannlige studenter lå på 9,06 liter ren alkohol i 2006. 34 % av mennene drakk over 10 liter ren alkohol i løpet av året.

5 PÅ GATA

Tror du studenter drikker for mye?

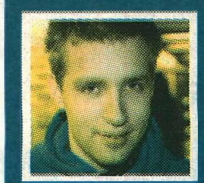
Alberto Valiente Thoresen, ansatt ved Centre for Peace Studies
– Nei, jeg tror i alle fall ikke det er et stort problem. Det er klart at folk fester og drikker, men jeg tror ikke det er så utbredt at dette går utover andre ting, som studier og jobb.

Marit Opsahl, kunstvitenskap
– Ja, jeg tror kanskje studenter drikker for mye.

Mette Sørensen, psykologi
– Noen drikker nok for mye, tror jeg. Generelt er det ganske mye fokus på alkohol blant studenter. Det er kultur for å drikke midt i uken, og det er alltid en plass som har billig øl.

Lars Tveiten, marin bedriftsledelse
– Nja, tror nok studenter drikker mer enn gjennomsnittet ellers i samfunnet. Mye av det å være student handler jo om å være sosial. Man deltar på kulturarrangementer og lignende, hvor alkohol ofte er innblandet.

Knut Vik, stipendiat i sosiologi
– Jeg synes det er vanskelig å svare på, men jeg tror nok studenters drikkevaner henger sammen med den øvrige befolkningen.

SAMARBEID OG BISTAND I UKRAINA

Utfordringene for studentdemokratiet i Ukraina er mange. Utfordringer møter også norske studentpolitikere som arrangerer demokratiseminar i samme land.

Delegasjonen har funnet veien inn i rommet som skal huse demokratiseminaret de neste to dagene. Tina Marii Skare, internasjonalt ansvarlig i Studentenes Landsforbund (StL), som arrangerer seminaret, trekker hetten over hodet, legger armene i kors og hutrer i det hun entrer lokalet. – Kaldt! sier hun. Temperaturen i universitetslokaler i Ukraina skal ikke ligge under 15 grader, likevel er den på rundt åtte. Situasjonen for de tre millioner studentene i Ukraina er en annen enn i Norge, og det er også utgangspunktet for hvorfor StL har satt igang et samarbeidsprosjekt med en studentorganisasjon i Ukraina. Seminaret for den ene av de to norske delegasjonene fra StL er lagt til studenthuset ved Universitetet i Dnipropetrovsk. Vi befinner oss øst i Ukraina. Den andre gruppen befinner seg i vest, i byen Ternopil.

– Skuffende oppmøte

– Dette skal ikke være et enveisprosjekt fra vår side. Vi er her for å utveksle erfaringer og belyse ulike systemer og problemer for studenter i Norge og Ukraina, sier Skare. Samarbeidspartneren er den ukrainske studentorganisasjonen Ukrainska Assosiatsya Studentskaga (UASS) - en paraplyorganisasjon som kjemper for studenters demokratiske rettigheter, og som arbeider for bekjempelse av korrupsjon i høyere utdanning. Konferansen, som har fått støtte fra demokratimidlene ved Landsforbundet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), skal samle studentpolitikere fra én av Ukrainas fire regioner. Det forventes i overkant av hundre deltakere. Men manglende studentpolitisk engasjement synes ikke å være et særnorsk fenomen. Ved oppstart teller forsamlingen i underkant av 50 studenter. – Det er ikke uproblematisk for studenter fra Ukraina å reise på konferanser som dette, forklarer Alexandr Smirnoff, visepresident i UASS. Med en studiestøtte på 200 kroner i måneden, har studenter i Ukraina få midler å avse til formål som går ut over basisbehovene. Smirnoff forteller at det derfor er få studenter fra andre steder enn Dinpropetrovsk i forsamlingen. – Vi står overfor store utfordringer og vi har mye å lære. Sosial- og velferdsspørsmål er én ting, en annen å øke våre demokratiske rettigheter og bekjempe korrupsjon i utdanningssystemet, sier Smirnoff.

Ikke anerkjent

Utdanningsministeren i Ukraina vil ikke anerkjenne UASS som studentorganisasjon, som følge av organisasjonens politiske uavhengighet. Utdanningsministeriet i Ukraina har i stedet valgt å opprette sin egen studentorganisasjon, Ukranian Student Council by the Ministery of Education and Science (USC), som skal drive rådgivning overfor regjeringen om studentsituasjonen i Ukraina. – Men siden USC ble opprettet i 2005, har de ikke gjort noen ting for å forbedre studentsituasjonen i Ukraina. Jeg stiller meg også tvilende til om USC i det hele tatt kan gjøre noe med situasjonen vår så lenge de er underlagt regjeringen. Så langt har de bare gjort det regjeringen har bedt dem om å gjøre, sier president i UASS Anatoliy Ihnatovich. Leder for den statlig opprettede studentorganisasjonen USC, Sacha Churukin, forteller på telefon at han ikke ser det problematiske i at USC er underlagt utdanningsministeriet. – Vi er en apolitisk organisasjon, og vi har gjort ting for å forbedre situasjonen. Vi har blant annet opprettet nærmere hundre organisasjoner for studenters selvbestemmelse ved ukrainske universiteter. Og for halvannet år siden skrev vi også et utkast for lovfesting av studenters selvbestemmelse. Dessverre valgte regjeringen å ikke implementere dette lovforslaget, sier han. I desember skal European Student Union (ESU) vurdere om UASS og USC oppfyller kravene for medlemskap. Skare sitter også i denne komiteen.

– Har du troen på medlemskap

– Ja, for UASS. USC oppfyller fortsatt ikke kravet om uavhengighet, sier hun.

– En kamp mot et råttent system

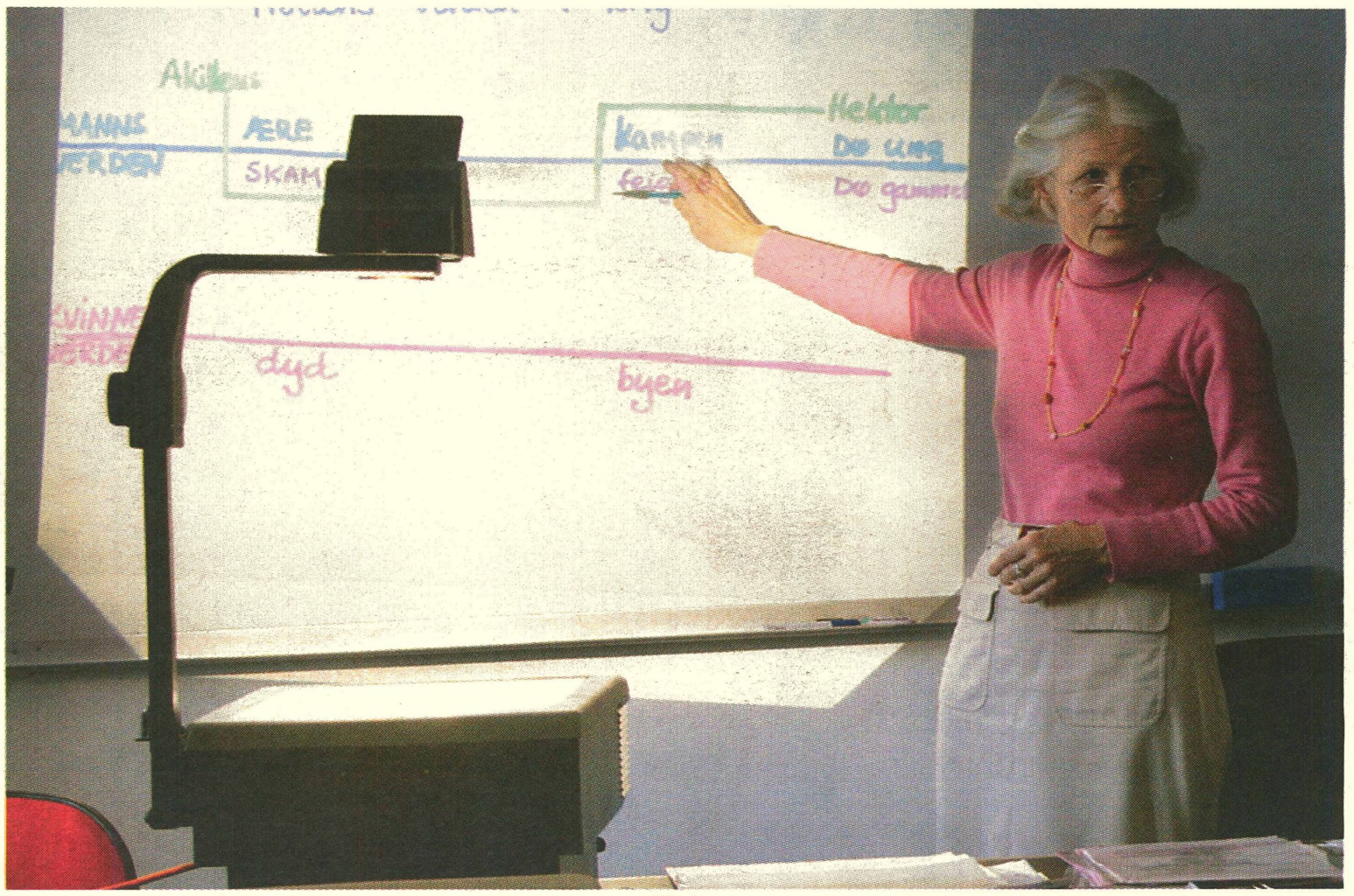
En av de største utfordringene for Ukraina er bekjempelsen av korrupsjon i høyere utdanning. På Transparency Internationals korrupsjonsstatistikk over 158 land, der førsteplassen går til det landet med minst korrupsjon, havner Ukraina på 107. plass. 67 prosent av alle studenter i Ukraina har betalte eksamenspapirer. – Det har likevel blitt bedre. For fem år siden var statistikken på nærmere 80 prosent, sier Smirnoff. Korrupsjonsbekjempelsen er også et gjennomgående tema for studentene på seminaret. StL deler studentene inn i grupper og ber dem diskutere hva som er den viktigste saken å kjempe for. Etter gruppearbeidet er det tid for fremføring. Grunnet begrensede engelskkunnskaper, velger de fleste å benytte seg av rollespill. Fremføringene er klare: Korrupsjonen må stanses.

Statistikken til tross: Ingen av studentene på seminaret vil vedkjenne seg å ha betalt for eksamenspapirer. – Jeg er jo student! Hvorfor skulle jeg følge forelesninger og tilbringe tid på lesesalen om jeg hadde betalt for eksamenspapirene mine? spør Roman Didkov, som studerer internasjonal økonomi, og fortsetter: – Vi kjemper en kamp mot et råttent system. Men jeg tror vi får tatt i bruk mye av det vi har lært her for å forbedre situasjonen i Ukraina.

Tekst: Kristoffer Hatteland Endresen
Foto: Kristoffer Hatteland Endresen

KVINNER UNDERVISER MER

I et notat fra NUFI STEP kommer det frem at kvinnelige professorer bruker mer tid på undervisning enn menn.

KVINNER: Et notat fra NIFU STEP viser at kvinnelige professorer underviser mer. Personen på bildet er ikke relatert til saken.

Dette kommer frem i notatet "Kvinners og menns tidsbruk i akademia" fra NUFI STEP. I undersøkelsen oppgir også kvinner i større grad enn menn at Kvalitetsreformen har ført til store endringer i deres undervisningsmetoder. – Vi ser en tydelig kjønnsforskjell i forskernes vurdering av egen tidsbruk etter Kvalitetsreformen. Det er særlig de kvinnelige professorene som svarer at de bruker mer tid på undervisning etter reformen. Dette gjelder alle fagområder, sier Elisabeth Hovdhaugen, forsker i NIFU STEP, til Ressursbank for likestilling i akademia.

Notatet har støtte i tidligere funn. Rapporter fra 1982, 1992 og 2001 viser også at kvinner gjennom hele tidsperioden gjennomgående har brukt mer tid på undervisning enn sine mannlige kollegaer.

– Ikke overrasket

Torill Nustad, hovedtillitsvalgt ved Norsk Tjenestemannslag (NTL) ved Universitetet i Tromsø (UiT) er ikke overrasket over det som kommer frem i notatet. – Det er ofte slik at kvinner tar på seg ting og prioriterer undervisningen, dette går naturligvis utover forskningen til disse kvinnene. Mens menn er mye flinkere til å justere seg. Når da ledelsen ikke justerer stillingen i henhold til dette, så vil man få en ubalanse, sier Nustad, og fortsetter: – Med Kvalitetsreformen kom også mer undervisning og evaluering av studentene, og når det da ikke ansettes flere, så vil det gå utover forskningen. Dette har vi sagt hele tiden.

Eyvinn Sommerset, likestilingsansvarlig i studentstyret ved UiT mener det er positivt med mer undervisning. – Dette var noe en av intensjonene bak Kvalitetsreformen. Samtidig mener jeg det er problematisk at dette er såpass skeivt fordelt mellom kjønnene. Dette fører blant annet til at rekrutteringen av kvinner til høyere vitenskapelige stillinger kan svekkes, da kvinner også under professornivå kan ende opp som undervisere, sier Sommerset.

Krever evaluering

Både Nustad og Sommerset mener Kvalitetsreformens konsekvenser for kjønnsbalansen i akademia, må tas med i betraktning når Kunnskapsdepartementet nå skal evaluere reformen. – Notatet fra NIFU STEP er en tankevekker. Både Universitetet og departementet bør sette seg ned å se nærmere på dette. Slik jeg ser det kan man enten kutte i antall studietilbud, eller ansatte flere. Jeg vil absolutt anbefale det siste, sier Nustad.

Sommerset er enig i at dette krever en nærmere evaluering, og kan opplyse om at studentstyret vil arbeide videre med dette.

– Vi har allerede tatt kontakt med Norsk Studentunion om dette og vil arbeide med det fremover. Blant annet skal vi vedta en forskningspolitisk plan i mars, og i den anledning er denne saken veldig relevant, forteller han, og legger til: - For å oppnå et kjønnsbalansert akademia, må kvinner stille likt i forhold til menn i antall publiseringspoeng.

Avventende

Gerd Bjørhovde, prorektor ved UiT og leder av Kvinner i forskning-komiteen, som har bestilt undersøkelsen, mener man bør vente på den endelige evalueringen av Kvalitetsreformen før man trekker den endelige sammenhengen mellom kjønnsbalansen i undervisningen og reformen. – Likevel kan dette notatet tyde på to ting. Det første er at kvinner synes det er viktig å undervise og veilede, og det andre er at flere kvinner blir satt til å undervise. Eller det kan være begge deler. Alle sier jo man har fått mindre tid til forskning etter reformen, og det kan virke som dette har rammet spesielt kvinner, sier hun.

– Hvilke tiltak har Universitetet iverksatt for å jevne ut kjønnsskeivheten i undervisningen?

– Vi har blant annet en tiltaksplan, hvor vi har satt av midler til kvinnelige førsteamanuensiser, hvor de kan søke etter ekstra forskningsterminer. Dette er også et ledd for å få flere kvinnelige professorer.

Bjørhovde kan også opplyse om at antallet kvinner i toppstillinger har økt fra 12 til 18 prosent de siste årene, samtidig som man har holdt på antallet kvinner i førsteamanuensisstillinger.

– Jeg tror vi ligger veldig godt an her på Norgesbasis, selv om vi er langt fra mål. Men disse tallene vil først være klare når vi legger frem Forskningsmeldingen neste år, avslutter hun.

Tekst: Jørn Normann Pedersen
Foto: Arkiv

FAKTA

- Studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU STEP) viser i et notat at kvinnelige professorer bruker mer tid på undervisning enn mannlige siden Kvalitetsreformen ble innført
- Kun innenfor humaniora svarer menn og kvinner forholdsvis likt med hensyn til tid brukt på undervisning.
- Innenfor samfunnsvitenskap og medisin og helsefag svarer opp mot 20 prosent av kvinnene at de bruker mer tid på undervisning.
- Forskjellen er størst på matematikk, naturvitenskap og teknologi, hvor 57 prosent av kvinnene bruker mer tid på undervisning.
- Kunnskapsdepartementet gjennomfører i høst en omfattende evalueringen av Kvalitetsreformen.

DEN NORSKE KIRKE
STUDENTpresten
I TROMSØ
Er til stede for samtale når livet blir for stort eller for lite.
91342023 / 77644097
tor.stranda@adm.uit.no
http://uit.no/studtjenester/957

FOR STUDENTAR FLEST

Ragnhild Holst skal representere studentane i Universitetsstyret, og endeleg få utløp for alt ho har på hjertet.

Jusstudent Ragnhild Holst vart nyleg valt til ny studentrepresentant til Universitetsstyret ved UiT. Den sprudlande 25-åringen ser fram til å arbeide for studentane si medvirking i eigen kvardag. I Universitetsstyret sitt til ei kvar tid to studentrepresentantar, ein gut og ei jente, og det er Studentstyret som vel representantar på vegne av studentane. I år var oppslutninga til valet av kvinneleg studentrepresentant høgare enn på mange år, med tre kandidatar. Det var difor ei letta Ragnhild Holst vi trefte, nokre dagar etter valet.

– Det var fleire gode kandidatar, så då er det jo ekstra kjekt å få denne tilliten, smilar Holst.

Holst held for tida på med masteroppgåve i jus, og har frå før storfag i russisk, i tillegg til eit utvekslingsopphald frå Syktyvkar i Nord-Vest Russland, bak seg. Ho trur den lange utdanninga er ein fordel når ho skal representere studentane sine interesser.

– Eg sit jo i Universitetsstyret som ein uavhengig representant, og vil tale sakene slik eg sjølv opplever dei, då er det ein fordel at eg har vore på Universitetet i mange år og at eg har vore innom fleire ulike fag. På den måten veit eg eindel om korleis kvardagen til studentar flest er.

Utfordrande fusjon

Den saka Universitetsstyret har jobba mest med den siste tida er den kommande fusjonen med Høgskolen i Tromsø. Holst ser store utfordringar med dette arbeidet.

– Eg kjem jo inn i styret etter at fusjonen er vedteken, og då er det ikkje lenger interessant om ein i utgangspunktet var for eller mot. No må vi fokusere på å gjere fusjonen så positiv som mogleg, seier ho. Ho held fast på at ho vil ha ein nær og kontinuerleg dialog med Studentstyret, som er studentane sitt høgaste demokratisk valde organ ved Universitetet. Medvirking er viktig for Holst, som har mange saker ho vil kjempe for.

– Eg har ofte mykje på hjertet, og då er det viktig for meg å finne ein plass eg kan ta det opp. Eg håpar studentane vil komme til meg med saker dei vil ta opp med Universitetsleiinga. At studentane har innvirking på Universitetet er veldig viktig for å få eit bra universitet. Det skal jo vere ein betre grunn til å studere i Tromsø enn at det er nært mamma og pappa, og då må studentane si stemme bli høyrt, slår Holst fast.

STUDENT: Nyvalt Universitetsstyrerepresentant Ragnhild Holst gler seg til å arbeide for studentane sine interesser.

Samarbeid med Russland

Samarbeidet med Russland er også ei hjertesak for Holst, som skriv masteroppgåve om russisk jus. Ho ønskjer Universitetet si satsing på Nordområda velkommen.

– Eg syns det er ei bra satsing fordi det syner at vi forholder oss meir til kor vi ligg geografisk. Det tek berre ein time å reise til Murmansk herfrå, då er det viktig at vi forholder oss til Russland på same nivå som til Bodø, forklarar ho. – Barentssamarbeidet er eit folk-til-folk-samarbeid og det er viktig for at vi blir kjend med naboane våre. På den måten fyller Nordområde-omgrepet med innhald, avsluttar Holst.

Tekst: Tale Severina Halsør
Foto: Marius Hansen

NOTISER

På topp i Norge

Flere institutter ved Universitetet i Tromsø ligger på Norgestoppen når det gjelder kvalitet på forskning og publisering, melder NRK. En ny overskrift i tidsskriftet Forskningsnytt, viser at blant de 20 beste instituttene i Norge, ligger hele fire av de i Tromsø. Deriblant det suverent beste: Centre for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL). – Vårt senter er internasjonalt. Vi har over tjue nasjonaliteter, og det tror jeg aldri vi ville fått til i Oslo. Det er mye lettere å få folk fra utlandet til å flytte til Tromsø, enn å få noen fra Oslo til å flytte til Tromsø, fremhever senterleder Curt Rice til NRK, som en av årsakene til suksessen.

Studenter mot ny lov

Et flertall av Frankrikes universiteter er helt eller delvis stengt av studentblokader, melder Klassekampen. Protestene retter seg mot den såkalte Pécresse-loven, som ifølge studentene vil markedsrette franske universiteter i større grad, og at næringslivets interesser skal få større gjennomslag i forhold til forskning. – Loven representerer en alvorlig fare for franske universiteter, i praksis vil vi få en privatisering av universitetene, sier den franske studenten Lucie, til Klassekampen.

Studentprotestene faller sammen med en omfattende streik i landet, blant annet fra transportarbeidere og over fem millioner offentlige funksjonærer.

Soda™ foto: Thagaut Sigve Aspelund

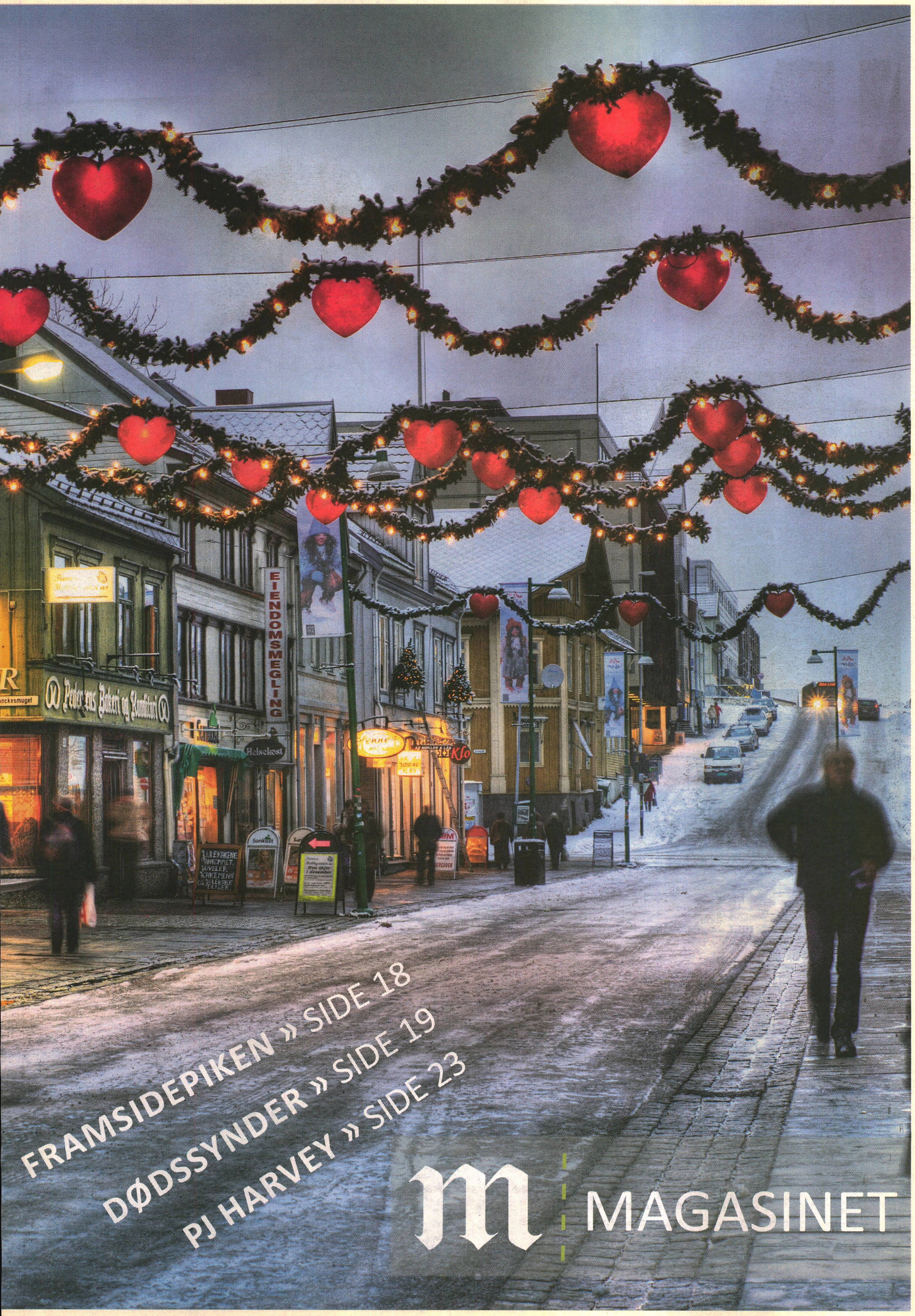
Medlemskapet lønner seg lenge før du begynner i din første jobb

Tekna er en organisasjon for deg som planlegger en master innen teknisk-naturvitenskapelige fag.
Som studentmedlem i Tekna får du en rekke fordeler som blant annet:

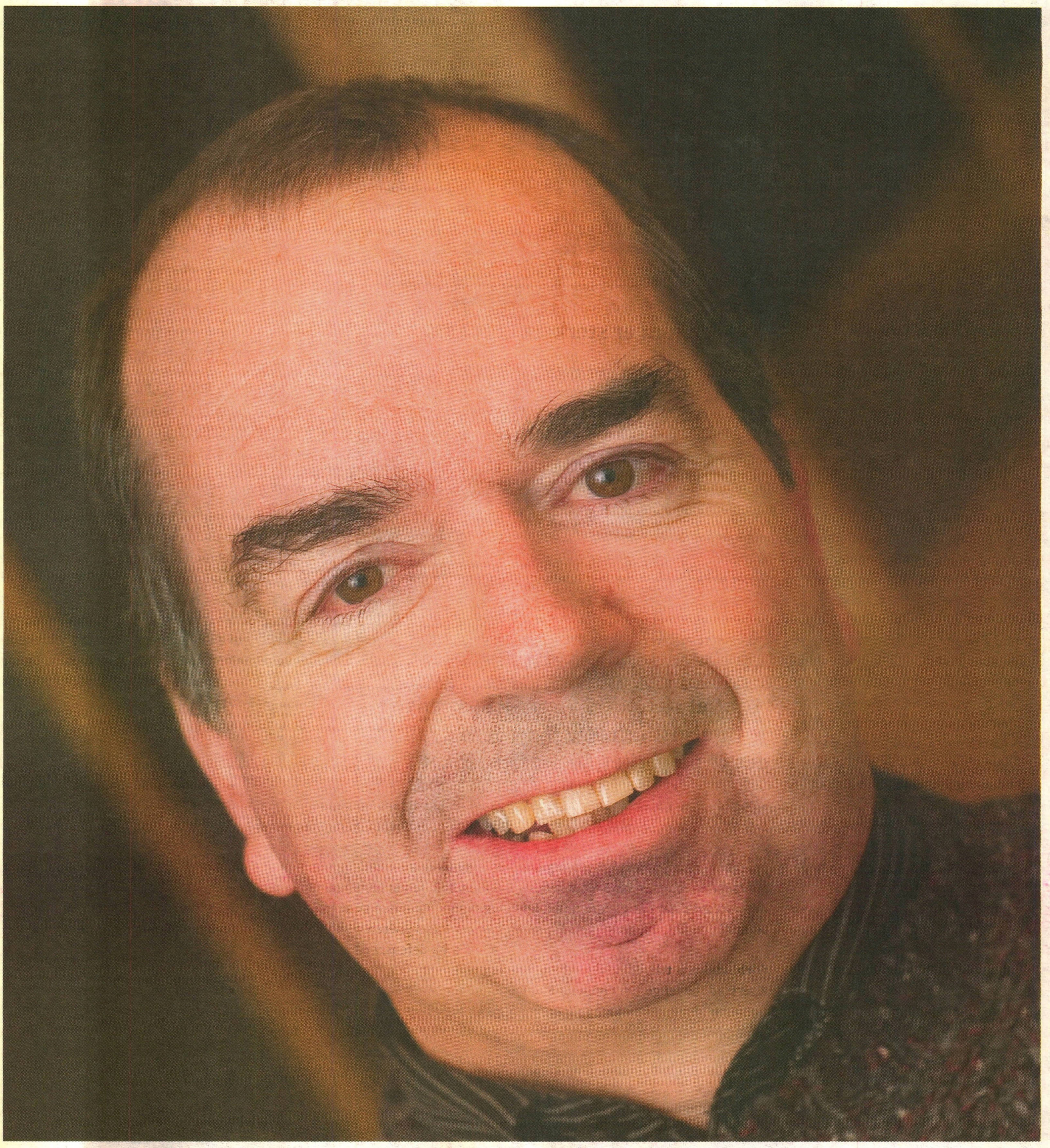
- **Gratis forsikring. Velg mellom PC, ulykke eller innbo med sykkel.**
- **Kurs, aktiviteter og nytt nettverk.**
- **Hjelp når du søker jobb eller sommerjobb.**
- **Teknisk Ukeblad og Magasinet Tekna.**

Blant våre 47 000 medlemmer er 7 500 studenter. Meld deg inn du også på www.tekna.no

Tekna
www.tekna.no

EIENDOMSMEGLING
Helsekost
Sunkost
KJØ
FRAMSIDEPIKEN » SIDE 18
DØDSSYNDER » SIDE 19
PJ HARVEY » SIDE 23

MAGASINET

CELEBER GJEST: En småsyk Jan Kjærstad besøkte Universitetet i Tromsø.

EN BAROKK FANTAST

TEKST **JOEP AARTS**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Utropia møtte en småsyk Jan Kjærstad, som var i Tromsø i anledning hans nyeste utgivelse *Kjærstads matrise*, en 900–siders tykk pocket som inneholder hans samlede essays pluss pluss.

På Litteraten på Hålogaland Teater dagen før, snakket Kjærstad blant annet om den perioden han var i militæret i Troms, noe han ikke ville si noe nærmere om på teatret. Utropia synes dette virket som et naturlig utgangspunkt for en samtale på verdens nordligste universitet.

– Ja, jeg var i sambandet. Hver gang vi hadde perm bodde vi på sørspissen av øya [det nåværende Sydspissen hotell, red. anm.]. Jeg ser for meg at tromsøværingene intenst hatet disse soldatene som gikk bananas hver

eneste helg. Men etter hvert gjorde vi også noe annet enn å drikke, vi lånte biler og reiste litt rundt, blant annet til Sommarøya og deromkring.

Kjærstad er ikke blant dem som trenger å være alkoholisert for å kunne produsere litteratur. – Nei, men akkurat nå kan jeg kun drikke det som er sterkere enn 40%. Jeg må venne meg til å bare kunne drikke whiskey til maten, det tok litt tid før jeg husket at sterkere varer betød at jeg ikke kunne drikke så mye.

Å lære seg å bli forfatter

Kjærstad har hovedsakelig kommet til Tromsø for å forelese på forfatterstudiet ved UiT, og et naturlig spørsmål fra vår side er om det er mulig å lære seg å bli forfatter. Tidligere elev ved Forfatterstudiet i Bø, Leonard Ibsen, har i forrige måned nemlig kritisert skolen for å legge strenge føringer på hva som skulle skrives.

– Å lære seg å bli forfatter, det kan man selvfølgelig ikke, og det er ingen som tror det. Det har jo vært en diskusjon rundt dette studiet hele tiden. Det ble en debatt etter Ibsens innlegg i Prosa [litteraturtidsskrift, red. anm.]. Ibsens poeng var forsåvidt godt, man burde kunne forvente at man lærer selve håndverket på et universitet, altså hvordan å bygge opp en fortelling. Akkurat som man lærer det på en film– eller kunstskole. På en kunsthøyskole går man i tillegg gjennom hele kunsthistorien, hele det teoretiske. Disse to aspektene gjør at man får en verktøykasse man kan benytte seg av. Dette mangler kanskje i dagens forfatterstudier.

Du har uttalt at enhver forfatter burde ha og dyrke sin egen svakhet?

–Jeg tror ikke forfatterstudiet skader denne svakheten. Å møte andre forfattererspirer kan være forløsende. Min svakhet er i hvert fall for mye fantasi, og det er også min styrke.

Denne fantasien får fritt spillerom i den nye samlingen på 900 sider, der vi får servert de tre essaysamlingene som er gitt ut tidligere, i tillegg til noen intervjuer med og av Kjærstad. Det virker som om Kjærstad har gjort alvor av "å tenke stort" og "å forsøke å gjøre det umulige", som er slagord i noen av hans mest kjente romaner. Da blir det opp til leseren "å tenke flere tanker samtidig", og da gjerne Kjærstad sine tanker.

Hvorfor har du valgt å gi ut dine samlede essays?

– Det er et retrospekt etter forlagets ønske, det ligger verken et krav fra folket eller noen andre bak, humrer Jan.

Dine essays kretser mye rundt litteratur. Kan du si noen ord om ditt syn på utviklingen av litteraturen fra 80–tallet til i dag?

– Det blir litt keitete å måtte si det med noen få ord, men jeg har jo, i de tre samlingene, forsøkt å karakterisere hvert tiår. 80–tallet preges av åpenhet, det var faktisk mye mer leken og eksperimentell litteratur da enn nå. På 90–tallet gjorde fortellingen comeback, og det narrative kom inn igjen. Det nåværende tiåret preges av å lenke ting sammen, men det må sies at nåtidens litteratur er mye mer konvensjonell enn det var på 80–tallet, sånn som jeg ser det.

> **Akkurat nå kan jeg kun drikke det som er sterkere enn 40%**

Jeg leste i et annet intervju at du nevnte at 98 prosent av dagens skjønnlitteratur er mainstream?

– Det er det jo, kommer det kontant. Kjærstad betrakter seg selv som en generøs leser, men mener at det statistisk sett er større sjanse for å lese god utenlandsk enn norsk litteratur.

> **Det har alltid vært en stor anstrengelse å lese. Og jo høyere kvalitet det er på verket, jo mer arbeid.**

– Jeg leser mer utenlandsk enn norsk litteratur. Det er jo en ti femten norske forfattere som jeg synes er interessante og som jeg følger med. Jeg har ellers ikke hatt noen wow–opplevelse det siste året når det gjelder norsk litteratur.

Forbindelsens tiår

Kjærstad har lenge vært opptatt av leting etter skrivemåter som reflekterer det uoversiktlige samfunnet vi lever i i dag, og internett – eller mer generelt informasjonsteknikk – har hatt stor innflytelse på skrivemåten hans, senest i *Kongen av Europa*, der det inngår i tematikken.

Tror du internett har ført til endringer i lesemåten i forhold til romanen?

– Ja, det er jeg helt bombesikker på, man leser i forbindelser, og lenker alt sammen. Det kan være like fruktbart. Jeg tror at det blir mer assosasjonsrikt.

Det er jo mange som ser negative konsekvenser med internettet, som for eksempel at folk mister evnen til å lese lengre og mer sammensatte tekster? På tide å rope varsku?

– Nei, det tror jeg har vært konstant. Det har alltid vært en stor anstrengelse å lese. Og jo høyere kvalitet det er på verket, jo mer arbeid.

Du sa i går at lesere gjør 50 prosent av arbeidet. En vedtatt sannhet?

– Nei, tvert om. Når Zadie Smith [i siste utgave av Samtiden, red.anm.] uttaler at leseren gjør 50 prosent av arbeidet må det oppfattes som en provokasjon.

Kulturfattig gullalder

Etter hvert dreier samtalen seg mot nederlandsk litteratur og Kjærstad betrakter Nederlands storhetstid på 1600–tallet som et lite korrektiv til Norges nåværende oljegullalder.

– Nederland skapte i de 100 årene noe varig kulturelt, i motsetning til Norge, spesielt i kunsten.

Og da er vi inne på et tema Kjærstad ofte har måttet snakke om, nemlig hans kritiske holdning overfor Norge. På Hålogaland Teater påpekte han at det har vært viktig for ham å være geografisk langt fra Norge for å kunne se på landet sitt med nytt perspektiv. Kjærstad bodde i Zimbabwe i tre år, og liker å reise.

– Men bak denne kritikken ligger det kjærlighet. Grunnen til at folk kanskje ikke ser kjærligheten er nok at det er så lett å bli defensiv på sitt eget lands vegne.

Ingen hip–hop

Musikk, både popmusikk, jazz og klassisk, spiller en stor rolle i Kjærstads bøker. Under Litteraten uttalte han at det kan være en like stor opplevelse å høre en poplåt på under tre minutter som å lese en roman. Blant hans egne favoritter er jazzpianisten Bill Evans og komponisten Bach.

Må du nødvendigvis elske musikken selv før du tar den med i en roman?

– Nei da, det går fint å ta med ting jeg ikke er så opptatt av selv. Jonas Wergeland [hovedpersonen i Kjærstads trilogi] er veldig opptatt av Duke Ellington, mye mer enn jeg. Men jeg prøver å følge med på hva som skjer. Det eneste jeg har problemer med å skjønne er hip–hop, det har jeg vanskelig for å komme inn i.

Hvor mye av deg selv legger du i romanene dine?

– Det er forsåvidt alt.

Dag Solstad mente i høstens første utgave av Utropia at han ikke burde leses samtidig med Kjærstad og nektet å si noe morsomt om ham, bortsett fra at Kjærstad er så glad i poeng. Kjærstad mener i hvert fall at man som forfatter ikke kan ha mer enn én venn som også er forfatter.

– Man lever i totalt ulike verdener, det er nok et yrke av ensomme ulver.

Så forlater Kjærstad møterommet for å bli klar i hodet, og trekke litt frisk luft. Intervjuet er over. Den store historiefortelleren har vi under intervjuet ikke fått møte, men vi fikk sett glimt av ham på Hålogland Teater, der han med glød fortalte om sitt favorittverk, *Tusen og en natt*, med dens eksplisitte erotikk, spennende rammehistorie, men først og fremst dens rikdom på historier. *Kjærstads matrise* avsluttes forøvrig med en begeistret innledning til dette verket. Kjærstad vil ikke avsløre noe om sin nye roman, og legger til at "det er det jo ingen forfattere som vil."

FAKTA

- Jan Kjærstad ble født i 1953 på Grorud i Oslo.
- Han har teologisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo.
- Har vært redaktør for det litterære tidsskriftet Vinduet på 80-tallet.
- Debuterte med novellesamlingen *Kloden dreier stille rundt* i 1980.
- Har siden gitt ut ni romaner, tre essaysamlinger, og noen barne- og billedbøker.
- Gjennombruddet kom med en trilogi om den fiktive TV-personligheten Jonas Wergeland på 90-tallet.
- Vant Nordisk råds litteraturpris i 2001, har også vunnet Kritikerprisen og Aschehougprisen.
- Kjærstad blir kreditert for å ha innført postmodernismen til Norge, selv om han ikke betrakter sitt eget verk som postmodernistisk.

LIVLEGE GÅVER

O JUL MED DIN GLEDE: Gunnhilde Fjell, Thaliso Dibakwame, Linn Årnes, Mari Kværndal, Theepana Sivakumar, Sigrid Solhaug, og Børre Sørdahl håper på ei god og meiningsfull jul.

TEKST **INGE STEINE**
FOTO **MARIUS HANSEN**

I sommar var Gunnhilde Fjell på Mandela-konferansen. Der hørte ho historia til Gail Johnson. Saman med eit knippe venar og gode hjelparar ber ho deg no sende julegåva di sørover.

Gail hadde ein draum om å skape ein heim for hiv- og aidsjuke ungar og klarte å starte opp Nkosi's Haven i Johannesburg. Ho har no 17 mødre og 58 ungar i heimen. 28 av desse er foreldrelause. Mødre som har døydd på Nkosi's Haven har testamentert ungane til Gail. – Noko som driv ho er å sjå takknemligheten i ansikta til mødrene når ho seier ho skal ta seg av ungane deira, seier Børre Sørdahl. Han er med i Think Mental Fashion. Organisasjonen jobber for å engasjere unge i aids og hiv-saka og hadde ein verkstad under Mandela-konferansen. Her skulle deltakarane fordjupe seg, vere kreative og komme opp med alt ein kunne gjere i kampen mot hiv og aids. Ein av deltakarane var Gunnhilde: – Eg fekk ikkje sove den natta, eg hadde so mykje energi. Tenkte at om eg so berre kunne gjere noko for ein person ville det vere noko, seier ho. Tankane gjekk til Gail og heimen hennar. Deretter kom idéen om å involvere vennane sine. – Klarer eg få engasjert ti av vennane mine so er me i gong, tenkte ho. Dei ho snakka med blei veldig engasjerte og heiv seg med.

Julepenger

– Det er ikkje nødvendigvis slik at me har pengar me kan investere, men når det gjeld julegaver har me pengar til overs, seier Gunnhilde. Slik kom psykologistudenten på tanken om å eit alternativ til dei vanlege julegåvene. Istadanfor å bruke pengane på gåver, kvifor ikkje berre gje dei til hospitset i Johannesburg? Saman med Think Mental Fashion utvikla det seg til eit prosjekt og no står lanseringa for døra. Tirsdag 27. november er det heile i gong. – Det har vore spennande å vere med i prosessen. Eg trur dette kan bli ein hit i Tromsø, kanskje også nasjonalt, seier Børre. Han ser også for seg at prosjektet kan spre seg globalt. Gnist Design har fått i stand ei nettside der ein kan donere pengar. Der vil ein sjå kva mottakarane i Sør-Afrika får for dei. Ein har ulike summar å velge mellom, for 250 kr får dei tildømes barnehageplass i ein månad.

Hyggeleg helsing

– Det betyr noko for den som gjev og noko for den som mottar. Kva med å bruke tida ein vanligvis ville brukt til å handle gåver til å skrive ei hyggeleg helsing, spør Mari Kværndal. På nettsida vil dei som donerar kunne velge mellom å få tilsendt eit kort eller vidaresende det til mottakaren.

– Me kan vise at me som studentar kan bry oss sjølv om me ikkje har so mykje pengar, seier Gunnhilde. Ho framheld at ein har god tid til å tenke igjennom ting i jula. –Tenk utanfor boksen, tenk utover deg sjølv, oppfordrar ho. –Sjølv om du har eksamen i morgon, er det ting som er viktigare, fortset Gunnhilde, som føler eit ekstra ansvar sidan ho er norsk og dermed er i ein priviligert situasjon.

Milliardar på julebord

– Me prøver å få med næringslivet. Ikkje nokon av pengane me får inn skal gå til administrasjon, seier Mari, som håper bedriftene kan hjelpe. – Kva me å bytte ut ei gåve frå arbeidsgivar med ei gåve som betyr noko? spør ho. – Eg har lest at næringslivet skal bruke tre milliardar på julebord i år. Om ein berre hadde ofra den siste konjakken.. Børre arbeider utanom Think Mental Fashion også i bedrifta Raud Tråd. Istaden for å bruke 20.000, tar dei heller julebordet heime hos nokon, spleiser på maten og gjer pengane til N'kosi's Haven. For desse får fem ungar skuleuniform og kan gå på privatskule i eit år.

Inspirerande studentar

Då Nkosi var seks år og skulle byrje på skulen måtte mora skrive på eit skjema at han hadde aids. Ingen på skulen hadde hatt det før, det heile enda med opprørsstemning. Det gjekk to år før han fekk byrje. Hospitset som er oppkalla etter han gjev i tillegg til skulegang også god helsemessig oppfølging til dei hiv- og aids-ramma. Børre trur det har mykje å seie at initiativtakarane til gåveprosjektet er studentar.

– Dei er ei aldersgruppe med mykje energi og kunnskap. Særlig kunnskapsdelen har vore bra for oss som samarbeidspartner, seier han. – Me møter veldig masse engasjement. Veldig mange er lei av heile julegåveopplegget. Når folk høyrer om denne idéen lyser dei opp. Her får ein også sagt at ein hjelper nokon andre, framheld Mari Kværndal.

Thabiso Dibakwane har vore med å byggje opp hospitset frå starten og er imponert over den norske innsatsen – Personlig tykkjer eg det er inspirerande å sjå at alle desse studentane er med.

Det er bra viss me kan lære dei unge kva aids inneber. Det er dei som skal styre i framtida, avsluttar han.

FAKTA

Les om prosjektet og gje din gåve på: www.vierlike.no
Stiftelsen Nkosi's Haven: www.nkosi.iafrica.com

NORGESPREMIERE 14. DESEMBER

ACROSS THE UNIVERSE er en film bygget på The Beatles' legendariske musikk.

NORDISK KINO FOKUS

Undervisningsprisen 2008

Universitetets undervisningspris deles årlig ut til det agmiljø eller den enkeltperson som utmerker seg positivt ned hensyn til å arbeide for et godt læringsmiljø. Studenter g ansatte ved UiT oppfordres til å delta i nominasjonen av ode kandidater.

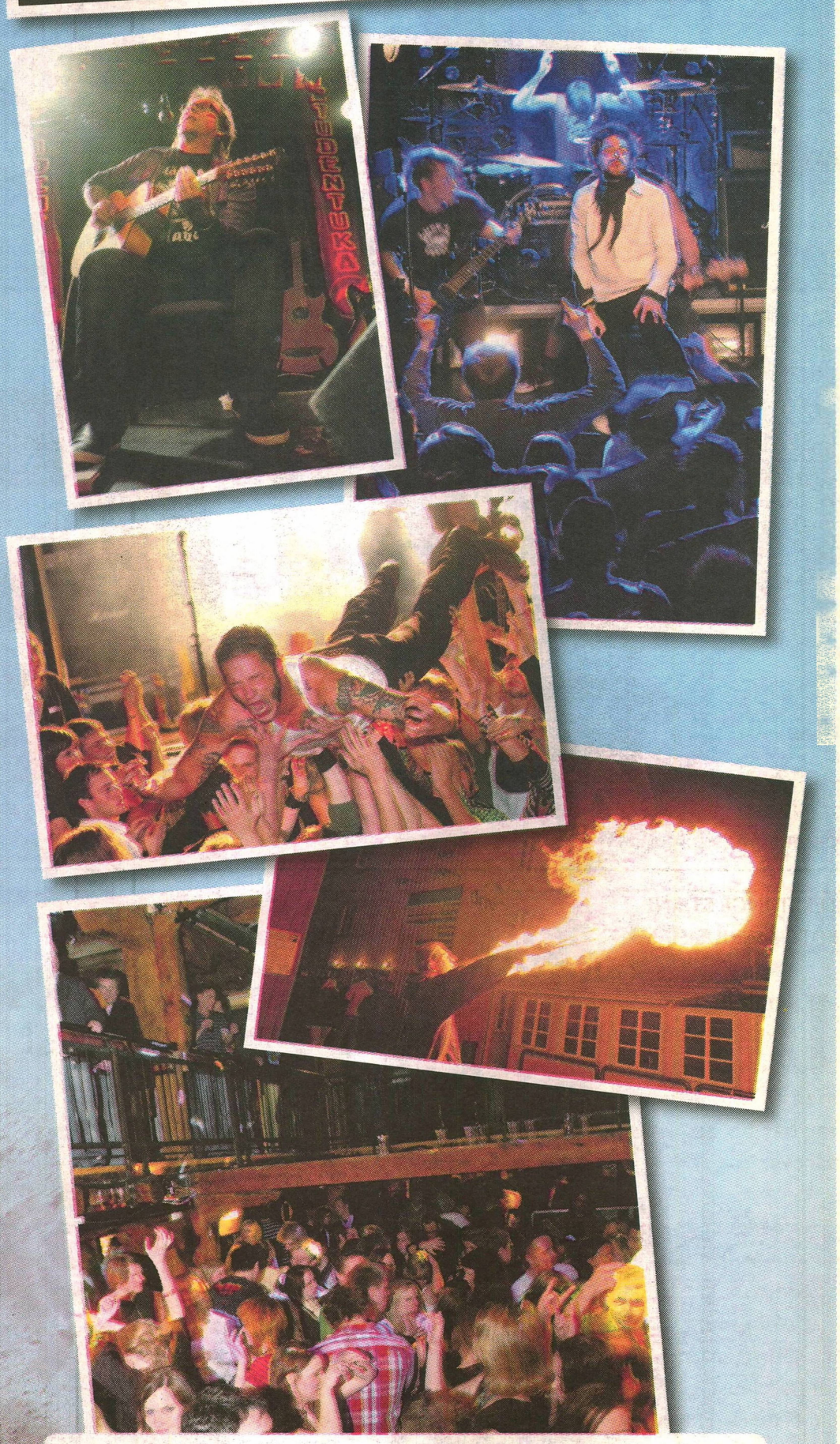
risten for å nominere kandidater til undervisningsprisen er att til 10. desember 2007. Prisen er på 50.000,- og deles ut å universitetets festmøte 28. mars 2008.

tatutter for undervisningsprisen og veiledning for ominasjon av kandidater til prisen fås ved henvendelse til orsknings- og studieavdelinga ved Stine M. Bjugn, tlf. 77 64 5 79, eller ved å gå inn på følgende web-adresse:

it.no/tavla/kunngjøringer/357

lominasjonen sendes til:
orsknings- og studieavdelinga,
dministrasjonsbygget

driv

DRIV TRENGER DEG!
BLI FRIVILLIG INNEN

- KAFE
- ORDEN
- PR
- IT
- RIGG
- EVENT

LES MER PÅ WWW.DRIV.NO, TA KONTAKT VIA

E-POST frivillig@driv.no ELLER

TLF ANNE-GRETE: 905 88 426

VÅR-OPPSTART 10. JAN 2008

13.

♫ (ALLSANG)
NÅ SENKER NATTEN SEG I STALL OG STUE, SOLEN HAR GÅTT SIN VEI, SKYGGENE TRUER. ♫ ♫
INNI VÅRT MØRKE HUS, STIGER MED TENTE LYS,
SA-A-NTAA LUCI-IA
SAA-NTAAAAA
LUUUCI-IAAA ♫ ♫

DU KJØPER DEG EN GITAR OG JOINER GATEMUSIKANTENE MED TREKKSPILL. DERE LAGER KOSELIG JULEHYGGE GJENNOM HELE STORGATA MED DERE JULEMUSIKK, OG DERMED RYKKER DU FRAM TIL 19.DES

15.

S TRIVELIGE

16. DES.

HUHEI HVOR DET GÅR! PÅ DIN VEI GJENNOM RUTA STØT DU PÅ JULENISSEN, OG DU FÅR HAIK HELT FREM TIL 20 DES.!

18. DES.

DU KJØPTE DEG "TRE NØTTER TIL ASKEPOTT" PÅ DVD FOR Å SE DEN FLERE GANGER ENN LOVLIG (DET ER KUN LOV Å SE DEN EN GANG I ÅRET OG DET ER PÅ JULAFTEN) DERFOR BLIR DU STRAFFET MED Å RYKKE TILBAKE TIL 10. DES.

19. DES

20. DES.

21. DES

BANG

DU HAIKET MED NISSEN DEN 14. DESEMBER OG SKULLE HOPPE AV SLEDEN DEN 20. DESEMBER, MEN SIDEN DU SATT FREMST I SLEDEN, SÅ HAN INGENTING OG DERE HAVNET HELT PÅ VILLSPOR, KRÆSJET MED EN METEORITT OG NOE EKSTREMT

17. DES.

DU FIKK ELEKTRISK STØT I DEG DA DU SKULLE TESTE JULETRELYSENE OG HAVNET PÅ LEGEVAKTA. STÅ OVER ET KAST ELLER FLYTT TILBAKE TIL 13. DESEMBER OG SYNG EN SANG.

14. DES

12. DES.

START!

1

10. DES

22. DES

UNDERLIG SKJEDDE; DU BLE TRANSPORTERT TILBAKE TIL 12. DES. OG HUSKER FAKTISK INGENTING

AV HVA SOM SKJEDDE PÅ DEN HAIKETUREN, FAKTISK

DU HUSKER IKKE AT DU HAIKET ENGANG

LITT FOR MANGE GLASS PÅ JULEBORDET PÅ JOBBEN? HVA, SA DU AT DU IKKE HUS NOE? OI, HUFF DA. VEL, SJEFEN DIN VIL UTVEKSLE NOEN MEGET DYSTRE ALVORSORD MED DEG, SÅ DU FÅR KOMME DEG TILBAKE TIL 6. DES. OG PRØVE Å HUSKE HVA SOM EGENTLIG HENDTE DEN KVELDEN.

23.

NEI OG NEI!
DU HAR DA ALLE BESTEMT DEG I ÅRFOR Å FEIRE JUL LANGT OPPE I PÅ EN ØDE FJELLGÅRD OPPE I FJELLHEIMEN! OG SÅ VISER DET SEG AT DU HAR GLEMT

JUL-

AFTEN

DET FANTASTISKE JULEKLATRESPILLET

AV ANE ELENE JOHANSEN

ROM IGJEN! KAST TERNINGEN! LA JULEKLATRESPILLET BEGYNNE!

1.

11. DES

2.

OPS! LANDET DU HER...? FOR EN LUNKEN START. RYKK HELLER FRAM TIL 10. DES!

3.

JULE-STEMNINGS-DAG

4. DES

HOHOIOIOI! HAR DU LAGET PEPPERKAKER, KAKEMENN, ORDNET JULEGAVER, PUSSET MESSING, PUSSET SØLVTØY, STRØKET DUKER, TATT FRAM ALT AV JULE-NIPS, VASKET HYBELEN FRI FOR HVEL-KANINER, VASKET VINDUENE FRI FOR GUANE FLEKKER, VÆRT PÅ JULEGRØT, SPIST OPP HELE JULEKALENDEREN, LEVERT INN JULEGRØT, SPIST BØKENE TIL BIBLIOTEKET, LEVERT INN ALT AV OPPGAVER PLUSS DONERT PENGER TIL EN? JA? FRELSESARMEEN? JA? DA FÅR DU HOPPE OVER ALT OG RYKKE HELT FRAM TIL 22. DES

5. DES

HVA? TRODDE DU AT VI SKULLE FEIRE PÅSKE? HÆ? NEI, RYKK TILBAKE TIL 3. DES. FOR Å KOMME I JULESTEMNING OG RIKTIG HØYTID.

6. DES

7. DES

DU GLEMTE Å KLE DEG ETTER DET ISKALDE NORPOL-VÆRET HER I TROMSØ OG PÅDRO DEG EN KRAFTIG FORKJØLELSE. STÅ OVER ET KAST OG BLI FRISK.

8.

DU SKULLE IMPONERE VENNENE DINE MED HJEMME-LAGDE PEPPERKAKER, MEN I ALL IMPONERINGA SÅ GLEMTE DU DEG AV OG SVIDDE ALT I OVNEN. RYKK TILBAKE TIL 6. DESEMBER.

9.

VOG JULA VARER HELT TIL PÅSKE! OO

FORTALT DEG AT DU HAR HAIKET MED JULENISSEN VILLE DU IKKE TRODD PÅ DEM VANSETT, FOR DU VET JO AT JULENISSEN IKKE FINNES.

10.

DEG ET BELIG

OG SKULLE HOGGE JULETRE OG PLUTT HOPPET EN LITEN NISSE FRAM OG SA AT DU MÅTTE KOMME DEG TIL 13. DESEMBER. SÅ DA RYKKER DU FRAM DIT I GOD TRO PÅ AT NISSEN FAKTISK EKSISTERER OG IKKE HOLDER DEG FOR NARR I DETTE FANTASTISKE JULEKLATRE-SPILLET.

DET ENN Å SENDE DEG START FOR

HAN JO INGENTING! NEI, DET GÅR IKKE. HER FINNES TILBAKE TIL Å RETTE DET OPP. JAJA.

JENTE SØKER FRAMSIDE

KVEN ER VAKREST I LANDET HER?: Marit Indrevoll er ei av 50 jenter som konkurrerer om å komme på framsida av FHM.

TEKST **INGE STEINE**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Så pen du er! Er du modell kanskje? Utropia har møtt ei som kan svare «ja» med god samvittighet.

Denne hausten deltar to studentar frå Universitetet i Tromsø i ein konkurranse i For Him Magazine (FHM). Dette er ikkje kva som helst konkurranse. Som seg hør og bør er dette eit blad med rikelige innslag lettkledde kvinner. I den forbindelse arrangerer bladet for fjerde år på rad forsidekonkurransen, der jenter kan sende inn bilder av seg sjølv. Vinnaren får pryde framsida og stemmast fram av bladets lesarar. Skal ein tyde antallet finalistar ser det ut som om responsen frå jentefronten har vore stor. 50 jenter er plukka ut som kandidatar og kjempar om publikums gunst. Ei av desse er Marit Indrevoll. Tromsøværingen studerar til dagleg psykologi og det skulle ein smule skjebne til før deltagelsen i forsidekampen var eit faktum.

Ein jentedraum

– Typen min tipsa meg om konkurransen og sendte inn bilde for meg, seier Indrevoll. Han kjente til bladet og vår psykologspire tente raskt på idéen. Til hennar store glede kom ho seg altså vidare. På den andre sida er ho ikkje heilt uvand med å stå framfor kamera. Tidegare har Indrevoll jobba ei stund i Arctic Models. På spørsmål om kva som fekk ho til å ønske å bli modell, kjem svaret etter ein liten tenkepause. – Nei, eg trur no det er ein litt typisk jentedraum, smiler ho. Oppstyret rundt det nystarta byrået fekk Indrevoll til å freiste lykken. – Eg såg på nettet at Lene Hansen hadde starta opp Arctic Models og at ho var ute etter jenter, so eg sendte inn bilde, forklarar ho. Like etter var modelldraumen ein realitet.

Studiene først

Under Lene Hansen blei det hektiske dagar. Indrevoll trivdes, men valgte å hoppe av.

– Eg slutta etter vel fem månader fordi eg ville prioritere skulen, utdjupar ho. Fotoshoots ville ho være med på, men showa på ettermiddagane kom i vegen for studiene. Dermed blei det vanskelig å være med vidare – Ein må jo ha A for å komme inn på profesjonsstudiet, påpeiker Indrevoll, som stortrives med psykologi. Også medstudentane får skryt, her er det flust av trivelige folk, skal ein tru Tromsøjenta. Arctic Models har fått mykje oppmerksomhet i lokale media og forsidekonkuransen har heller ikkje gått upåakta hen. Utropia spør om eksponeringa ho har fått har ført med seg noko negativt, men Indrevoll kan forsikre oss om at det har gått bra. Ho har ikkje fått nokon ubehagelige henvendelsar og er ikkje redd for negativ oppmerksomhet. – Det er ingen som veit kven eg er, seier ho og peikar på at ho ikkje har merka at folk har oppført seg annaleis , på universitetet til dømes.

Ut på tur

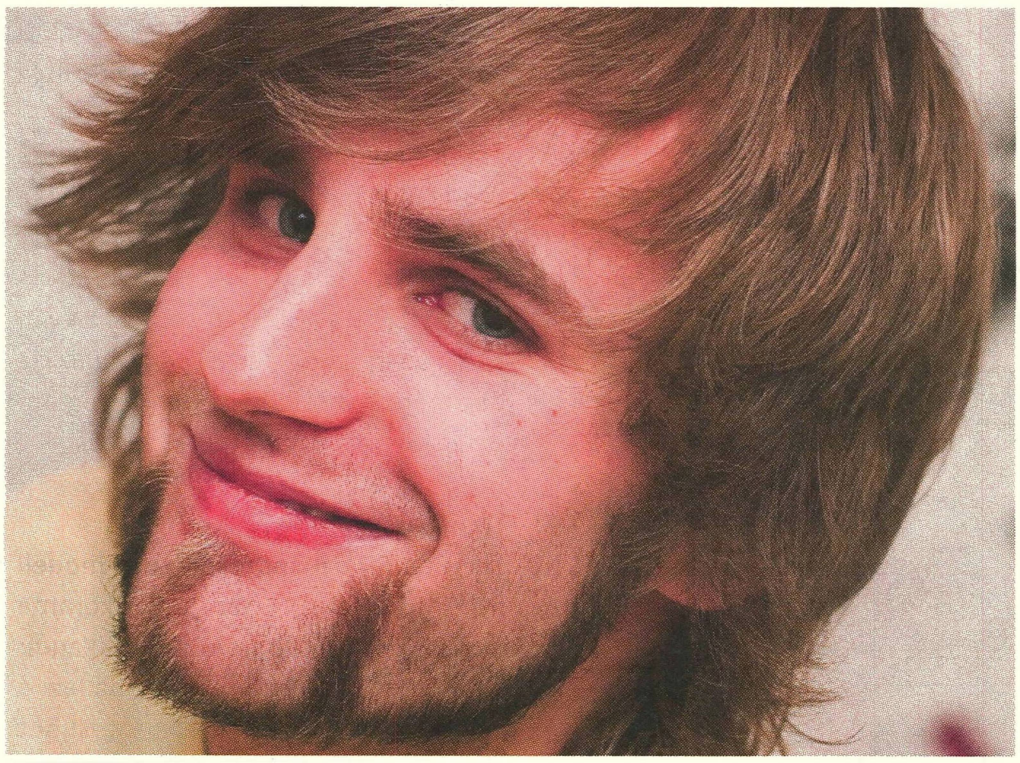
For tida jobbar Indrevoll som modell litt innimellom. Etter å ha komme i kontakt med eigaren av eit skandinavisk modellbyrå byrja snøballen å rulle igjen. Nylig var ho på fotoshoot for det svenske herrebladet Moore. Eigaren av byrået ordna oppdraget. Indrevoll kan røpe at ho har avtalt å snakke meir med han når han kjem tilbake frå USA. Kva som kjem ut av det vil vise seg, men at vår student trives som modell er det ingen tvil om. – Eg tykkjer det er superartig! Ho trekk fram Sverigeturen som eit døme. Det blir mykje mingling og ho treff mange nye folk. Yrket fører med seg mange nye opplevelsar og eindel frynsegoder. Ho fekk tildømes dekt flyturen til nabolandet. Pengar er noko ein slepp å tenke på når ein er på oppdrag, ifølge Indrevoll.

Lett valg

Å kle av seg framfor kamera er ikkje berre berre. Ikkje alle i bransjen er like hederlige. Smått urolige Utropia lurer på kvar modellen set grensa. –Eg tar aldri nakenbilder. Aldri, aldri, aldri! Eg er opptatt av at bildene ikkje blir for dirty. Indrevoll framheld at profesjonelle fotografar sørgar for veldig pene bilete. Sjølv om ho ikkje heilt klarer å setje fingen på akkurat kva som kjenneteiknar eit godt bilde, er ho godt nøgd med fotografane so langt. På same tid er innser ho at mange tykkjer det ho held på med ikkje fremmer eit godt kvinnesyn. Ho er ikkje enig og let ikkje motstanden gå innpå seg. – Eg er fullt klar over at det er mange som misliker det, men dei får meine det dei vil, so får eg holde på med det eg vil. Indrevoll er bestemt, også når Utropia spør kva ville du valgt viss ho *måtte* velge mellom å bli psykolog eller modell:

– Psykolog so klart! Studenten elsker faget og ser på det som ein bonus at ho kan helde på med det når ho blir gamal også.

SYNDEFALL

MOT BOIKOTT: Sindre Hellan (21) trur kristne gjer seg sjølv ei bjørneteneste ved å boikotte ein serie.

TEKST **INGE STEINE**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Kristopher Schau er på jakt etter Satan. Sindre Hellan føretrekkjer Jesus. Snart inntar sju dødssynder Tromsø.

Tv-serien om dei sju dødssyndene har fått ein god del kristne til å gå i harnisk over det ganske land. Ein kampanje for å få serien av lufta har fått mykje merksemd og fleire annonsørar har trekt seg. Sindre Hellan er leiar for den kristne organisasjonen Ny Generasjon ved Universitetet i Tromsø. Han understreker at han ikkje trur Ny Generasjon har noko offisielt standpunkt på Dei Sju Dødssyndene, men at han gjerne deler sine personlege synspunkt. – Eg såg første episoden og ut frå det tykkjer eg iallefall ikkje det er nokon grunn til å gå i eit korstog mot den.

Himmel og helvete

– Det er overhovudet ikkje verre enn andre ting som blir vist på tv. Eg trur dei fleste ser på serien som rein underhaldning, akkurat som i andre seriar der folk gjer sprøe ting, seier Hellan. Han ser ikkje at det syndast stort meir der enn på tv ellers. Vidare poengterar han at det ikkje står noko i Bibelen om dei sju dødsyndene, men at dette er noko den katolske kyrkja har komme med. – Eg hørte Schau seie at viss han ikkje kom til helvete no so visste han ikkje. Men, det reflekterer ei oppfatning mange i Norge har om at viss du er snill kjem du til himmelen og viss du er slem kjem du til helvete. Viss det var slik hadde ikkje Jesus trengt å komme. Det var synd som skilte oss frå Gud. Då Jesus kom og tok på seg våre synder gjennoppretta han vårt forhold til Gud, slik han meinte at det skulle vere.

Farlige synder

Kristopher Schau har utalt at målsetjinga med prosjektet er å setje ein strek for kristendommen i Norge. – Eg trur ikkje han lukkast med det. Kristendom er den raskast veksande religionen i verden. Men, Norge virkar som, iallefall utfrå media, å bli meir og meir sekularisert. Eg trur ikkje det stemmer, seier Hellan. At alle i Norge blir automatisk meldt inn i statskirka, meiner han er gjer at om nokon meldar seg ut vil det berre vere ein tilsynelatande nedgong.

– Ein ting som sler meg er at alle syndene han gjer som regel har eit dårleg utfall. Når han blei hakeoperert byrja maten å dette ned i såret. Då han skulle fråtse blei han kjempekvalm.

Grunnen til at Gud ikkje vil at me skal gjere visse ting er fordi det er farlig for oss.

Eg trur det er veldig få som vil legge frå seg si kristne tru og sei «eg vil heller leve som den fyren», smiler Hellan. Han er heller ikkje frista etter å sett ein episode. – Eg har ikkje meir lyst på hakeimplantat no enn kva eg hadde før.

Bortkasta boikott

Hellan trur målet til Schau er å skape oppstyr. – I USA har du kristne som sett fyr på abortklinikkar. Ein har folk som går til krig i Guds navn. Slikt sett kristne i eit dårleg lys. Når han får kristne til å angripe serien slik dei har gjort, trur eg han har lukkast litt. Ein får inntrykk av at kristne er trangsynte folk som er mot alt. Eg tykkjer det er rart at dei bruker so mykje energi på ein serie som er so harmlaus i forhald til andre ting som blir vist. Jesus har gitt oss i oppdrag å spre evangeliet. Den energien folk legg i å motarbeide ein slik tv-serie kunne vore mykje betre brukt på å vinne mennesker for Jesus. Dei han gjekk imot var fariseærane – hyklarane, ikkje syndarane, det var jo dei han var komme for å frelse, meiner Hellan. Likevel vil han ikkje gå so langt som å kalle motstandarane farisearar. Han nøyer seg med å kalle aksjonen for bortkasta.

Billett til himmelen

Hellan trur ikkje Schau lukkast med å synde seg inn i helvetet: – Tilgivelse er åpent for alle, det er ingen som har synda for mykje for å få tilgivelse, seier han. – Jesus er den sikre billetten til himmelen, seier Hellan, som meiner serien har gitt han ein sjanse til å seie si meining. – Eg håper eg har gitt eit positivt bilde av det Jesus seier om desse tinga og har gitt eit meir riktig bilde av det Bibelen seier. Gud kan hente noko utav ein kvar situasjon.

AKTUELT

Dei sju dødssyndene
Kulturhuset, torsdag 29.11, kl. 21.00
TV2, torsdagar, kl. 22.40

JIMMIS

Studentplass nr. 1 i Tromsø

Salater: **95,-**
Baguetter & Bagels: **55,-**

Vi har ferskpresset juice, smoothies, øl og vin samt et stort utvalg forskjellige kaffesorter, latte, mocca, varm sjokolade mm.

20% Jimmis gir 20% avslag ved fremvisning av studentkort

Bli medlem av Jimmis-gruppen på Facebook og få ekstra fordeler og superbra tilbud. Bynes fineste uteservering!

www.jimmis.no

Trenger du realfag eller flere poeng?
Eller forbedre grunnlaget for høyere studier?

www.
frisvoldprivatgymnas.no
tlf 7760 1800

Frisvold PRIVATGYMNAS

Januar 2008 starter: 3kj, 3 bio, 3mx, 3mz, 2fy, 2sk.

KULTA FYLLER FEMTEN

TEKST **SIRIN STORJORD OVESEN**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Det hele startet med et tomt hus, en god idé og Bente Reibo. I dag har de et fullt hus, 200 elever, og om ikke Royal Albert Hall, så i alle fall en blackbox i hagen.

I det jeg kommer inn på Kulta for å gjøre intervjuet mitt havner jeg midt oppi planlegginga av kveldens øvinger. Kunstnerisk og administrativ leder Bente Reibo og sirkusutvikler Kristoffer Jørgensen er langt inne i en diskusjon som går på hvem som skal møte opp når. Skogen varer visstnok til kvart på åtte og så er det de underjordiske etter det. Jeg går ut fra at de vet hva de snakker om, selv om det for meg virker ganske uforståelig. Men så er jeg ikke en del av produksjonen. – Og så må vi spise, sier Jørgensen. Det skjønner jeg. Det betyr at de har det hektisk.

KLART FOR FEST: På Kulta jobbes det flittig foran jubileumsforestillinga. Også kostymer må settes i stand.

Jubileumsforestilling

Tromsdalen kulturhus, eller Kulta som de fleste kaller det, fyller 15 år i år og har i den forbindelse satt opp jubileumsforestilling. Forestillinga involverer alle Kultas elever og da er det klart at det skal en del øving til før man har premiere, og god plass. Derfor har de fått låne Kulturhuset. – Det hadde aldri gått an hvis vi ikke ble invitert dit, forteller Reibo. – Kanskje om noen år, når vi får en Royal Albert Hall i hagen, fabulerer Jørgensen.

Til jordas hjerte

Jubileumsforestilinga er basert på eventyret "Prinsessa som gikk til jordas hjerte" av Regine Normann. I eventyret møter vi en prinsesse som blir utstøtt av sin far Kongen, etter å ha arrangert fest ved slottet, mens han var borte. Kongen er i dårlig humør og forventer at resten av riket skal være det samme og derfor kaster han prinsessen ut av slottet etter festen. Eventyret handler om hvordan prinsessen og hennes hjelpere får Kongen til å ta henne tilbake. – Dette er et veldig sterkt eventyr som vi alle kan kjenne oss igjen i, forteller Reibo. Ingen liker å bli avvist og utstøtt. Vi vil jo gjerne bli sett. – Og så handler det om at du aldri er alene, utdyper Jørgensen. Hjelperne er der selv de kanskje ikke er synlig for deg før du virkelig trenger dem.

Bli stor der man er

Jubileumsforestillinga speiler på mange måter det Kulta handler om. Kulta vil være en slik hjelper prinsessen møter på sin reise. De vil være en magnet for folk som vil jobbe med teater og sirkus i Nord-Norge. – Før var det jo sånn at band måtte reise til Oslo for å bli store. Men de blir jo ofte ikke det. Da er det jo bedre at de blir stor der de er, forteller Jørgensen. - På Kulta er det rom og plass til å gjøre dette.

Amatører og profesjonelle

Visjonene har det aldri vært noe i veien med på Kulta. Huset ble startet i 1992. Bente Reibo var den som tok initiativet. – Jeg ville lage et hus der amatører og profesjonelle kunstnere og teaterfolk kunne møtes og bli sett på tvers av alder og profesjon. Jeg hadde gått forbi dette huset og sett at det sto tomt. Det irriterte meg og jeg tenkte at kanskje dette var huset jeg leita etter, forteller hun. Slik ble det. I dag er Kulta en stor aktør i teater- og sirkusmiljøet både i Norge og i verden, delvis fordi de har spesialisert seg på områder få andre har kompetanse på. De er for eksempel den eneste kulturskolen i Norge som tilbyr kurs i scenekamp. I tillegg tilbyr de sirkuskurs også for voksne, noe som betyr at det er håp for oss studenter også.

Alle skal vokse

I dag har de over 200 elever som øver ukentlig, 100 medlemmer som er tilknyttet Kultateatret og en del kunstnere innenfor ulike fag som arbeider mer eller mindre på heltid. – Vi produserer også en del profesjonelle forestillinger. Målet med disse er at også de som er ansatt på huset skal få noen utfordringer og få lov å utøve sine fag, forteller initiativtageren. I jubileumsforestillinga står noen på scenen for første gang mens andre er profesjonelle kunstnere og har gjort dette mange ganger før.

– Alle skal få lov å vokse, både femåringen og den profesjonelle, konstaterer Reibo. Slik skal det forhåpentligvis fortsette i minst femten år til.

KOM OG SYNG EN SANG

TEKST **SIRIN STORJORD OVESEN**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Har du en liten rapper eller breakdancer i magen? Eller kanskje du rett og slett bare liker hiphop? Da kan du møte opp på Tvibit på onsdager.

– Vi syns tilbudet til ungdommen i byen var for dårlig og bestemte oss derfor for å starte hiphopcafè. Målet er å skape et alternativ til å henge rundt i bygatene på kveldstid og kanskje havne i dårlige miljøer, forteller Espen Seppola. – Vi vil styrke samholdet mellom folk som er interessert i hiphop, uavhengig av alder, bakgrunn og nasjonalitet. Sammen med Tord Damsgaard er han en av ildsjelene bak caféen. De er begge utøvende hiphopere, Espen som rapperen Esp1 og Tord i gruppa Skjult ID.

Åpen scene

Som de engasjert guttene de er tror de at alle kan ha glede av musikken.
– Hiphop er et veldig stort begrep og det finnes veldig mange måter å uttrykke seg på. Man finner noe for enhver smak egentlig, forteller Tord. I cafeen deres kan du til og med få stå på scenen. Har du lyst har du lov. – DJs kan komme og spille plater. Hvis du har en rap du har lyst å fremføre kan du det. Eller hvis du har en dans du vil vise fram er det gode muligheter for det også, forteller Espen.

Knuse hverandre med ord

I tillegg til de 4 hovedgrenene innenfor hiphop, DJing, rapping, breakdance og grafitti kan du også drive med freestyle, hiphopens svar på improvisasjon. Da kan du blant annet battle. For oss som er litt grønn på hiphop kan guttene forklare. – Det handler om å utfordre hverandre i rapping. Den som har det artigste, stiligste eller mest komplekse rimet vinner, sier Espen. – Man knuser hverandre med ord i stedet for never, utdyper Tord. Hvem som vinner er det visstnok publikum som bestemmer.

Vil ha med jentene

På spørsmålet om hva som er så bra med hiphop har Espen et kontant svar.
– Hiphop er kjærlighet. Men, det er visstnok flest gutter i hiphop-miljøet, selv om det finnes en og annen jente også. Samtidig er guttene ikke i tvil om at det hadde vært kult med flere, selv om de ikke har noen konkret plan for hvordan de skal få dette til.
– Man har vel sine metoder, sier Espen med et lurt smil. Litt mer seriøst fortsetter han: – Det må jo være å gjøre det spennende og tilgjengelig for dem også.
Selv har de tenkt å holde på hver onsdag hele vinteren igjennom. – Så lenge vi har oppslutning kommer vil til å stå på til vi stuper, forteller Tord.

KULTURKOMMENTAR

FOTNOTEFORELSKELSER

Jeg liker fotnoter[1], de er, sammen med hakeparenteser,[2] mine favoritter i måter å modulere skrift på[3]. Fotnoter er sterkt undervurderte[4], jeg tror kanskje det bunner i en redsel for å virke [intellektuelt] pretensiøs[5]. Derfor vil jeg[6] med dette slå et slag[7] for videre [og bredere][8] bruk av fotnoter: frykt ikke, de er fortreffelige![9]

SIRI GASKI[10]

1 Fotnoter er som små hemmeligheter, fordi de stort sett består av unødvendig tilleggsinformasjon – eller kildehenvisninger, men det er kjedelige fotnoter og de gjelds ikke – fordi man i fotnoter kan si ting man kanskje ikke på fullt alvor kan si i selve teksten.

2 Hakeparentesene gir også mulighet for å legge til ekstra mening i tekster, selv om det jo selvfølgelig ikke er noe man gjør/skal gjøre, men du har i det minste muligheten, og holder ikke det i seg selv?

3 Og semikolonet da, selvfølgelig, men det forsøker jeg å begrense bruken av, det er slikt et vanskelig lite tegn, det får så lite respekt fra folk flest at jeg ser meg nødt til å være litt ekstra ærbødig ovenfor det. La dem som vet hvordan det skal brukes gi det frihet til å eksistere i teksten, kun der hvor det passer, ikke som en fetisjistisk pyntegjenstand enhver idiot benytter i et forsøk – et mislykket et sådan – på å virke intellektuelt fremadstormende.

4 Jeg tror ærlig talt en del av sjarmen i fotnoter ligger i tekststørrelsen: om bruk av bare store bokstaver er tekstversjonen av å rope, så er fotnoter ting du hvisker, de er det øyeblikket hvor skriveren [av teksten] en liten stund fjerner en av de mange veggene som skiller vedkommende og leseren, som for å si "jeg vet! Det er fantastisk!/kjempeteit!"

5 fotnoter sier liksom "jeg har så mye kunnskap at det ikke er plass til at i hovedteksten [er du imponert? Hæ? hæ? hæ?]" siden teksten jo skal [burde] kunne leses uten fotnoter, da blir fotnotene pretensiøse overflødighetshorn av kunnskapsbriefing og ordonani, og såntno vil ikke lesere flest ha. (Skal det onaneres, skal det gjøres kroppslig.)

6 Som den subjektivt elskende forsvareren av fotnoter, semikolon, hakeparenteser og tankestreker – og andre typografiske vidunderligheter.

7 Et penneslag

8 Se, så praktisk! Ellers kunne du som leser ha trodd at jeg mente fortsatt og ikke forstørret.

9 Eller: "frykt ikke, [...] i dag er født dere en fotnote", men vi har jo visstnok nådd en tidsalder hvor bibelske allusjoner ikke lenger nødvendigvis forstås av det store flertall. Hva blir det neste? Mennesker som ikke har hørt om Shakespeare? Gud – og litteraturhistorien – forby!

10 Når vi snakker om hemmeligheter: egentlig heter jeg Siri Katrine Gaski, men det var det plutselig ingen som visste, og når det gjelder hemmeligheter man holder for seg selv, så er det en ganske dårlig en. Så da vet du óg det, selv om du antakeligvis ikke bryr deg i det hele tatt. Men jeg kan ta meg friheten til å si det, siden dette er en fotnote og den er irrelevant. Det er det de kaller en vinn-vinn-situasjon.

FRISKE TONER

TEKST **INGE STEINE**
FOTO **HELGE MATLAND**

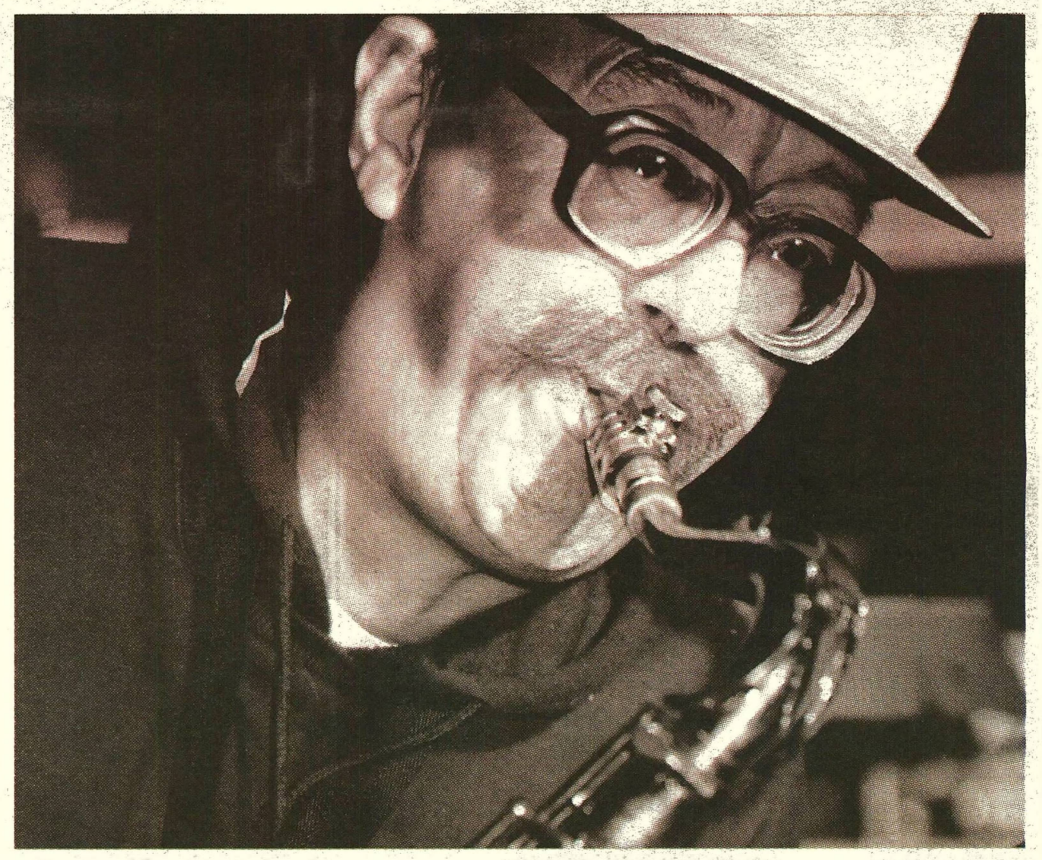
Tromsø har fått eit splitter nytt plateselskap. Reflect er navnet og Øystein Blix står bak: – For det første er det ingen plateselskap for jazz nord for Trondheim. Eg har også hatt lyst til å dokumentere meir av den musikken eg har laga sjølv. Sjølv om eg har halde på som musikar i over tjue år, har mykje av det eg har spelt berre gått an å få med seg live. Slik sett har mykje forvunne, seier Blix. Alikevel er det ein annan artist som står i forgrunnen ved lanseringa av selskapet. Å få utgitt Alf Erik Kjellmann på plate, er noko Blix har drøymt om lenge. - Det er kulturhistorie å få dokumentere ein av Norges fremste saksofonistar. Han har vore sentral i 50 år og det er på tide at han får ein cd i sitt eige navn, seier han. Plata er eit liveopptak frå festspela i Harstad i 1999 og har fått navnet *June 1999*.

Sjølv om selskapet ikkje har eige studio ser ikkje Blix på det som noko problem. Han nevner Musikkonservatoriet og NRK som allerede eksisterande alternativ i byen.

- Det blir kanskje ikkje den fantastiske lydkvaliteten ein får i rådyre studio, men musikk handlar ikkje so mykje om lyd for min del. Det er innhaldet som er interessant for meg. Dessutan gjer dagens tekniske mulighetar det heile til eit mindre problem, understrekar Blix.

- Det er improvisert musikk og jazz eg primært interesserer meg for, seier Blix. Mange kjenner han kanskje best som leiar for jazzklubben i byen. Plateselskapet kjem ikkje til å ta all tid.
- Det er meir eit supplement til det eg driv med ellers. Eg planlegg å gje ut ei plate eller to i året, forklarar han. Ikkje so rart når *ein* mann står bak alt. - Eg har måtte leigd inn litt folk, og det kjem eg nok til å fortsette å gjere, men i utgangspunktet er det eit einmannsføretak, seier Blix. Han kan fortelje at han har mange gamle opptak liggande, som han gjerne vil spele inn.

Det er mange gode plateselskap i Norge, men det er eit problem at alle ligg i Oslo, seier Blix som trur den lokale forankringa er ein fordel. Ikkje berre gamle opptak skal spelast inn, her opnast det også opp for nytt. I hovudsak vil selskapet satse på Tromsøartistar, og Blix opnar også døra for yngre musikarar. - Det er eindel interessante folk som studerer og har studert i byen. Kven veit kva som kjem ut av det med tid og stunder.

DRAUM I OPPFYLLING: Øystein Blix har oppretta eit plateselskap og får endelig gje ut ei plate av Alf Erik Kjellmann (bildet).

ENGASJERENDE KUNST

TEKST **DRAGICA VIDOVIC**
FOTO **FRANK LUDWIGSEN**

Prisen på bensin og fettinnhold i melk, et seminar om økologi og kulturell selvforståelse, er første åpne seminar ved Kunstakademiet i Tromsø. Det er første, men ikke siste gangen Kunstakademiet arrangerer noe sånt, sier Åsa Sonjasdotter, kunstner og professor ved Kunstakademiet.

Dette er et seminar som varer hele formiddagen og det er åpent for alle interesserte som melder seg på. I løpet av dagen skal økologi, natur og kultur, og forståelse av sammenhengen mellom disse utforskes. Introduksjonen holdes av Åsa Sonjasdotter. Innleggerne er Paul Friedrich Wassmann, professor ved Institutt for akvatisk biologi ved Norges fiskerihøgskole, Kristin Tårnesvik, billedkunstner med hovedfag i fotografi, Ove Jakobsen, professor i økologisk økonomi ved Handelshøgskolen i Bodø og Tone Olaf Nielsen, uavhengig kurator og engasjert som faglig ansvarlig for teoriundervisningen ved Kunstakademiet i Tromsø.

Ved det nye Kunstakademiet i Tromsø er begrepene økologi og bærekraftighet sentrale bestanddeler i utdanningens profil. Innsikt i kulturelle, sosiale og etniske ulikheter styrker mulighetene for utvikling av bærekraftig kunstpraksis. Forståelse av sammenhengen mellom forhold i natur og kultur – økologi - blir vektlagt. – Derfor ønsker vi at akademiets første åpne seminar skal se nærmere på disse begrepene og på hva de rommer av muligheter og problemstillinger, sier arrangørene. Seminaret arrangeres fredag 30. november kl 09.00 – 16.00 i Kunstakademiets lokaler på Strandvegen 8 i Tromsø. – Arrangementet er gratis, opplyser Sonjasdotter.

– Vi håper å ha det en gang i året, og prøver å ta opp viktige tema som angår flere, sier Sonjasdotter videre. Ønsker du flere kunstneriske opplevelser, kan du også delta på andre begivenheter. Sonjasdotter informerer om Åpne klasser som arrangeres på Kunstakademiet. Onsdag 28. november kl 15.00 er det fokus på Pierre Bismuth, kunstneren som tar i bruk alle tilgjengelige kunstneriske materialer for å ta seg av den moderne kunstens utfordringer, og torsdag 29. november kl 15.00 er fokuset på den samfunnsengasjerte visuelle kunstneren Morten Goll.

Påmelding for seminaret per e-post til irene.nordhaug.hansen@hitos.no

Café Bodega
Studentsamfunnets Café Bodega.
Høy musikk – lave priser!
Åpen hverdager 12.00-18.00.
Du finner oss i Teorifagbygget, hus2, plan 1.

MØRKETS MESTER: PJ Harvey har gjennom en lang karriere aldri vært redd for å gå nye veier, men har samtidig beholdt sitt særpreg. Hennes siste album, *White Chalk*, er i så måte typisk.

HVITT KRITT

TEKST **INGA B. TØLLEFSEN**
FOTO **PRESSE**

PJ Harveys circa (kommer an på hvordan man teller) tiende album kom ut nå i høst, og beveger seg i et annet musikalsk landskap enn det vi tidligere har hørt fra den høyt elskede artisten. (Høyt elsket av artikkelforfatteren, i alle fall. Burde være det av alle andre også.)

Polly Jean Harvey har en magi ved seg. En tilstedeværelse, en mørk, alveaktig framtoning med et uttrykk som alltid er i endring. Gjennom den femtenårige karrieren har hun alltid framstått som en lyriker, låtskriver og artist med stor integritet, så også på *White Chalk*. I motsetning til de tidlige platenes råskap vender en voksen P.J. blikket innover og utforsker det vonde og det vakre. Stikkordet for *White Chalk* er piano, ganske minimalistisk arrangerte låter og en vokalstil som er ulik mye Harvey har gjort tidligere. I et intervju sier hun at dette er kirkestemmen hennes: – Du vet, den stemmen jeg bruker når jeg sitter ved siden av min bestemor i kirka og synger.* Harveys stemme har en imponerende ambitus, og det er interessant å høre henne strekke seg til høyder vi sjelden har hørt henne bruke gjennom hele låter.

Rått spenn

Harveys musikalske uttrykk strekker seg fra en rå og intens gitarbasert musikk inspirert av punk og blues til de siste platenes mye mer sofistikerte lyd og låtmateriale. Likevel har hun beholdt særpreget hele veien, med en umiskjennelig stemme og sanger som beveger seg fra det nokså utilgjengelige til kjempehits som "Down by the Water" fra plata *To Bring you My Love*, en av de absolutt beste platene utgitt i det Herrens år 1995. Et annet høydepunkt i hennes karriere er 2004-utgivelsen *Uh Huh Her*, hvor Harvey står for all vokal og instrumenter, samt produksjon. Her kan en høre kimen til stemninga i *White Chalk*, hvor andre instrumenter tar over stadig mer av gitarens rolle i et uttrykk som er roligere enn på tidligere plater.

Intenst hjærteskjerende

Når det gjelder den nyeste utgivelsen: roligere og roligere, fru Blom! Mer som fylt til randen av indre desperasjon som griper tak, som gjør det vondt å måtte høre. Jævlig intenst, i låter om depresjon og dødsønsker eller i et farvel til en kjær person. Iskaldt og overjordisk om abort i "When under Ether", og ikke minst i låta "White Chalk", hvor "Dorset's cliffs meet at the sea/Where I walked, our unborn child in me". Samtidig som musikken er så intens, er den også hjerteskjærende vakker. Desperasjonen møter her det som er mest typisk for Harvey som artist: en lengsel, noe som drar i en. Det suggererende og repeterende, møtet mellom musikk og tekst som får en til å savne et sted en aldri har vært.

Endringens verden

Harvey selv har nevnt en sammenheng mellom platene hun gir ut, og spesifikke steder. *Stories from the City, Stories from the Sea* fra 2000 er helt tydelig påvirket av smeltedigelen New York, både i tekst, musikk og i produksjon som beveger seg mot popens verden. *Uh Huh Her* er spilt inn i California, og har derved tatt opp andre impulser, i følge Harvey. Hennes egen produksjon er mer organisk og akustisk, og viser noe av den stadige endringen og de nye måtene å skape kunst på som er så viktige for henne. Dette ser en også i nettopp *White Chalk*, som er (om jeg får lov å se det slik) en svært så engelsk plate. Instrumenteringen er overveiende akustisk, med for eksempel harpe som en ny vri. Det virker som Dorset, både barndommen, nåtidens og fiksjonens, er sterkt til stede i Harveys kreative verden. En hjemkomst som ikke ble helt som forventet, et Bronte- eller Dickinsonsk snev av tragedie? Soundtrack til en obskur film? Hver låt forteller en historie, og så er det heldigvis opp til hver lytter å gjøre den til sin egen. Nå har jeg sort/ hvitt-drømmer. Men også stadig større respekt for P. J. Harvey som poet og musiker for hver plate hun gir ut.

* fritt oversatt fra et intervju på internett.

BRENN BEIBI, BRENN!

TEKST **EIRIK HOVDE BYE**
FOTO **GRY MORTENSEN**

Et meget opplagt Ash entrer scenen på Driv. Tim Wheeler snakker før showet ut om Nord-Norge, norske fans og sitt forhold til Ronan Keating.

GAMMEL HELT: Vokalist Tim Wheeler og de andre nittitallsheltene i Ash holder fortsatt koken og overbeviste på Driv.

Bedre nå

Da Ash gjestet Tromsø i sommer fikk de litt lunkne kritikker, men Wheeler mener det var helt naturlig: – Vel, en festival er en helt annen setting enn én konsert med et band. Utstyret var ikke vårt, det er tidspress, mange fans har enten vært på konsert før vår eller venter på neste band og vi spillte ikke særlig lenge. Jeg kan forøvrig skjønne at det ikke låt helt bra, da vi stort sett brukte festivalene i sommer til å spille oss varme som en trio igjen.

Trio ble de etter at Charlotte Hatherley sluttet i fjor sommer. Ville det være naturlig for Ash å noen gang finne sammen med Charlotte igjen?
– Eh, jeg tror ikke det. Akkurat nå er vi bare fornøyde med å spille sammen slik vi gjorde før Charlotte begynte, og vi mener at det begynner å sitte nå. På et tidspunkt oppholdt Charlotte seg en del i England, og når vi da øvde bare tre stykker sammen følte vi det kobla skikkelig. Ettersom vi er fra samme sted og skole, og har spillt sammen lenge, føler vi at forstår hverandre mye bedre enn det vi gjorde med Charlotte. Hun er en flott musiker, men vi tror det er best for begge parter å gå hver sin vei.

Driv må sies å være en av de mindre scenene Ash spiller på i år. Likevel kan det være fornøyelig for et så stort band å spille på en studentscene. Bandet er iallefall fornøyd med høstens Norges-turné: – Vi trives alltid i Norge, og har fått bekreftelse på at vi står sterkt her. Det virker som om fans i Norge tar musikken vår veldig lett, og Norge er sammen med Tyskland de to landene vi står sterkest i.

Irlands «beaming rock beacon»

Ash regner seg om irske, selv om de kommer fra Nord-Irland, en del av Storbritannia.
På spørsmål om Ash er litt alene på rockescenen i Irland (forutenom til dels U2 og Snow Patrol) og den kjente disputten med Ronan Keating svarer Tim slik:

– Ja, det var en hendelse der vi brente en del plater med søppelmusikk. Jeg har aldri truffet Ronan, men han har visst uttalt at om han treffer på meg, skal han gi meg en på tygga. Det spiller ingen rolle – jeg har ingenting til overs for den musikken der. Vi er nok på en måte litt alene i Irland, men skal holde på lenge ennå, ta det med ro!

Tim og de to andre gutta, Rick McMurray og Mark Hamilton, har gitt ut sin siste plate. De skal gå over til å gi ut singler online, men har ingenting klart ennå. Den første singelen ventes ut på nyåret. Foruten å spille i band, er gutta kjente for å være hengivne Star Wars-fans. Tittelen på førsteplata 1977 spiller både på at to av gutta, Tim og Mark, er født i 1977, men også at den første Star Wars-filmen, *A New Hope*, ble gitt ut samme år.

– Favorittfilmen min er nok *A New Hope*, men det er nok Mark som er mest fan. Tidlig på 90-tallet, før de tre siste filmene og Star Wars ikke var så kult, reiste han rundt i bil i hele Irland og kjøpte opp Star Wars-effekter for en billig penge, og har nok Irlands største samling av slikt. Den er verdt mye penger, ler Tim.

Før intervjuet er over, spør jeg om Mark har tenkt å repetere svømmestuntet sitt fra i sommer: – Hehe, ja, mulig, vi har tilbydd ham 200 pund, men det spørs når vannet er så kaldt her utenfor.
Det er i tillegg forurensa og heslig.
– Sier du det? Da skal vi i allefall lure ham, gliser Tim.

Trampeklapp

Da bandet gikk på ble de møtt med stormende jubel, og åpnet med den forrykende "Lose Control". Etter dette spilte bandet seg sakte men sikkert opp. De trengte noen låter før de ble varme i trøya, men da "Walking Barefoot" kom, ca. halvveis inn i konserten, sto stemningen i taket. Bandet virket fornøyde med stemningen, og spilte i vel halvannnen time før de tok en liten kunstpause backstage. Publikum svarte med trampeklapp og «we want more» til bandet igjen entret scenen, og endelig kom monsterhiten "Burn,Baby Burn". Etter det var egentlig kvelden komplett, før Tim Wheeler viste sin storhet og dedikerte "Cherry Bomb" til undertegnede. En låt som ble etterspurt i det særdeles hyggelige intervjuet med det som må sies å være den hyggeligste og minst pretensiøse representanten for irsk rock nå til dags.

KEISERLIGE KONSPIRASJONER

Zhang Yimous
Slaget om den forbudte by

TEKST **GAUTE BECKETT HOLMSLET**

De av dere som er kjent med Zhang Yimous tidligere filmer, *Hero* og *House of Flying Daggers*, vet hva dere går til når dere stiller opp i billettluka på Fokus for å se den nye filmen hans, *Curse of the Golden Flower*, dårlig oversatt av distributøren til (trommevirvel) *Slaget om den forbudte by*. Ved første øyenkast skulle man nesten tro at den fjerde Indiana Jones-filmen hadde hatt en prematur utløsning, men det er nok bare noen partydopa kreative hoder som med litt for mye øl og kvirrevitt har bestemt seg for å sprite opp tittelen litt. "Gullblomst, det er jo bare sååå gay...".

Nei, i denne filmen finner du ingen rynkete og skitten Harrison Ford, men en blankpolert og på grensen til tvangsnevrotisk ren, visuell opplevelse av dimensjoner. Regissøren er kjent for sitt fargeorienterte snitt i filmene sine, og *Curse of the Golden Flower* er intet unntak. En keiserinne med skjelvehånd pønsker superhemmelige planer som alle vet om, en keiser pønsker planer som noen få vet om, og hva den yngste prinsen tenker på er det ingen som vet. Det blir familiedrama som bare kinesiske filmskapere kan vise det, gjennom ærefulle nedstirringskonkurranser og symbolske farsønn konflikter.

Det som er litt mangelvare i denne filmen, er de overdådige kampscenene. For all del, ikke misforstå, det ryker noen tusen kinesere i denne filmen også, og jeg er sikker på at i to av scenene er statistene dekket av blod fra egne årer. Men kampscenene er ikke så tilstedeværende som de har vært i hans tidligere filmer, de er heller et bakteppe for dramaet i fokus, nemlig maktkampen. Denne blir illustrert gjennom overbevisende skuespillerprestasjoner fra blant annet Chow Yun-Fat, sist sett med eget skip i *Pirates of the Carribean 3*, og Gong Li som spilte biker-tante i *Hannibal Rising*. Spennende og vakker, blodig og poetisk, actionfylt og tragisk; Et kunstverk i bevegelse. Kan den bli kjedelig i lengden? Ja. Føles den til tider litt langtekkelig? Absolutt. Men den er like fullt verdt hvert eneste minutt du bruker på den. Bare len deg tilbake, slapp av og nyt. Det kan være godt i disse mørke eksamenstider.

SØTT OG GODT

Claude Berri
Sammen er vi mindre alene
(Ensemble, c'est tout)

TEKST **TALE SEVERINA HALSØR**

Romantikk blir meir romantisk på fransk. Slik er det berre, og det gjeld også i denne filmen. *Sammen er vi mindre aleine*, er ein enkel og søt film om kjærleik, mellom mann og kvinne, mellom vener og over generasjoner. Audrey Tautou, verdskjend som Amelie frå Montmartre, speler den anorektiske vaskedama med store personlege problem. Einsam og frysande på ein liten hybel i Paris blir ho kjend med ein pussig, stammande nabo som ho flyttar inn til. Der bur også den tøffe, men på insida så snille, kokken Franck. Alle ber dei på vanskelege historier og er redde for å få andre nært inn på seg, likevel finn dei ut av det med kvarandre og etterkvart flytter også Franck si gamle bestemor inn i kollektivet.

Boka, som filmen er basert på har vore ein stor salssuksess, er omsett til 27 språk, inkludert nynorsk. Medan boka fortel ei sår historie om menneske som sliter i dagens Frankrike, tek filmen mykje lettare på det. Dei klarar ikkje å overty meg om at dei faktisk har det vanskeleg. Inntrykket blir forsterka av at Tautou berre er altfor sjarmerande og Amelie-aktig. Ho klarar ikkje å lausrive seg frå bildet av den søte franske jenta, og verkar ikkje truverdig som lidande og sjuk.
Resultatet er ei klassisk han møter henne forteljing, med feige romantikarar i sentrum. Det blir litt klissete og veldig forutsigbart, men det er ikkje så farleg. Det er så bra og fint og sjarmerande, at sjølv om eg ikkje vil, så blir eg heilt varm i hjertet av dei fine franske frasene og dei sarte sjelene i filmen. Så eg går ut i vinternatta, varm i sjela og med tru på kjærleiken.

SOUL FRA UNDERGRUNNEN

Ridley Scott
American Gangster

TEKST **ROBERT VANGSTAD UTVIK**
FOTO **PRESSE**

Det er ingen liten oppgave Ridley Scott har tatt på seg når han lager en film med det tungt definerende navnet American Gangster. Og det er ingen tvil om hvilket nivå mannen bak mesterlige storfilmer som *Thelma & Louise, Gladiator, 1492, Blade Runner* og *Alien,* prøver å legge seg på. For de store gangsterfilmene som huskes i historien er levert av alle de virkelig store regissørene. Francis Ford Coppola, Martin Scorsese og Sergio Leone, det er ingen tvil at det er dette selskapet Ridley Scott ønsker å være en del av.

Hvordan en mann med tomme hender klatrer fra ingenting til å bli byens største narkobaron er et historie som er blitt gjengitt før. Men andre store gangsterfilmer har valgt å fokusere på italiensk mafia, eller i som i *Godfellas* og *Departed*, gangstere av irsk herkomst, er det de svarte gangsterne i Harlem som Ridley Scott vier historien sin. Og hvilken karakter! Frank Lucas var kanskje 70-tallets mest beryktede narkobaron. Ved å kutte ut mellomledd og importere heroinet sitt direkte fra Sørøst-Asia, i likkistene til falne Vietnam-soldater, kunne Lucas tilby 100% rent heroin til en langt lavere pris enn konkurrentene. På denne måten klarte han å oppnå fullstendig monopol i Manhattans heroinsalg. Etter at han slapp ut av fengsel i 1991 har han i flere intervjuer i amerikansk media, deriblant New York Magazine, fortalt om sitt utsvevende liv i New Yorks jetsettmiljø. Han menget seg alskens kjendiser som blant annet Howard Hughes og giftet seg med miss Puerto Rico.

Ridley Scott forteller her historien om Frank Lucas vei til toppen, og politietterforskeren Richie Roberts jakt på den ultimate skurk. Begge rollene tolkes knirkefritt av Denzel Washington og Russel Crowe. Eneste å plukke på må vel være at Crowe ikke helt klarer å skjule sin newzealandske aksent. Og det er ikke få tilfeller der han gir meg flashback til kapteinen i *Master & Commander.*
I det hele er filmen herlig sammensatt. Et soundtrack bestående av den beste musikken som noen gang er laget, nemlig svart 70-talls soul og funk, sammen med den sleazy looken som virkelig gjør at man kjenner 70-tallet på kroppen. Det er også nevneverdig at til tross for at svart undergrunnskultur har vært skildret i mange filmer, og at de store gangstereposene begynner å telle et ganske høyt antall, så har det aldri før vært laget et ordentlig gangster-epos som hyller den svarte kulturen. Italienerne har *Gudfaren*, irene fikk *Departed* i fjor. Nå har endelig det svarte undergrunnsmiljøet fått sitt gangster-epos. Og det var på høy tid.

Gratulerer Ridley Scott!

TIL ETTERTANKE

Beaivváš Sámi Teáhter
Vekselsang
Kulturhuset, onsdag 21.11.07

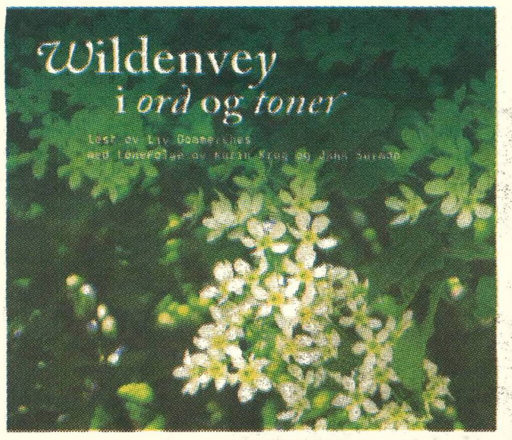
TEKST **INGE STEINE**
FOTO **MARIUS HANSEN**

Sjølv om Beaivváš Sámi Teáhter i hovudsak er tufta på eit samisk publikum, har teateret også ambisjonar om å nå ut fleire. For tida er teateret på turné med forestillinga *Vekselsang* og no var tida komme for Tromsø og Kulturhuset. Ifølge min samiske venn i nabostolen var det mange stamgjestar her denne kvelden. Det blei litt som ein samisk klubb her, når teateret kom på besøk, fortalte ho.
På scena er det blått, få kulissar, og ei nedtont stemning. På kvar side av scena er det svarte veggar der skrift lyser ettekvart som skodespelarane snakkar. Dei vekslar mellom å prate på samisk og norsk og oversettelsane heng godt med på veggen. Men, som ved teksta filmar, mister ein litt ved at ein heile tida må kikke på oversettelsen. I vårt tilfelle måtte ein rette blikket ganske langt opp frå det som gjekk for seg på scena. I starten var det litt forvirrande at skodespelarane hoppa hyppig mellom samisk og norsk, men ein vendte seg til det etterkvart. Heldigvis tuslar handlinga rolig avgårde og det er heller ikkje dei heilt store krumspringa reint fysisk. Samtalene og ei melankolsk stemning står i sentrum. Til tider kan det bli litt vel dystert, men det glimtar til med morosame replikkutvekslingar og historiar innimellom.
Historia tar oss med ein sosialantropologs møte med den samiske kvardagen. Ho blir særleg knytta til ein samisk familie og det er deira historiar som sakte, men sikkert blir nøsta fram. Boka stykket er basert på hadde 70-talet som utgangspunkt. Dette kom ikkje tydelig fram i forestillinga og førte med seg ei viss forvirring. Likevel, det spelar ikkje so stor rolle, historia i seg sjølv virkar relativt tidlaus. Innvirkninga på den besøkande og hennar utvikling dreg det heile framover. Skodespelarane presterer jevnt over bra og klarer å formidle den sjølvransakande og mørke tonen på ein truverdig måte. Her kunne ein fort tippa over i det ufrivillig komiske a la finsk fjernsysteater, men ein klarer å unngå å gå i denne tragiske fella.

Verdt å trekke fram er Inga Juuso som spelar den sengeliggande bestemora, ho spelar intenst og overveldande. Saman med hovudrolleinnehavar Cathrine F. Andersen står ho for den sterkaste prestasjonen, men alle på scena bidreg til gje stykket den nerven det treng.

EN PLATE FOR SANSENE

Liv Dommersnes, Karin Krogh og John Surman
Wildenvey i ord og toner
Grappa (2007)

TEKST **FRITHJOF EIDE FJELDSTAD**

"Han kom da hun var som en lilje så blek. Han gikk da hun rødmet i søvn efter lek. Rose i knopp"- "Ved Syrintid" av Herman Wildenvey (født Herman Theodor Portaas).

Wildenvey (1885-1959) var en stor dikter som enda trekker til seg nye lesere. Hans arbeider fortjener likevel en større plass og arena enn hva de hittil har fått. Faren for at en av Norges dristigste lyrikere snart oppfattes som foreldet er stor. Det er svært trist, spesielt fordi Wildenveys ord fremdeles er i stand til å bevege unge så vel som eldre sjeler. Derfor kommer denne plata som bestilt.

Å lytte til Liv Dommersnes røst er som å høre den lunefulle knirkingen i gammelt treverk. Litt nøyere kan det kanskje sammenlignes med følelsen av å ha krøpet sammen i en peisvarmet hytte med ulende vindkast og snøstorm utenfor. Og med uværet rasende der ute sitter man inne med en varm kopp mellom håndflatene, inntullet i et ullpledd, mens hele huset synger i vokalen fra peisgnister og treknirking. Da er det akkurat som om Dommersnes rolige stemme, skjult mellom vinden, treet og peisen, siver ut i rommet. Hvem kan vel da være bedre egnet til å proklamere dikteren Heman Wildenveys tekster?

Jeg kan vanskelig tenke meg en bedre stemme enn nettopp den Dommersnes er i besittelse av til å ta seg av en slik oppgave. Wildenvey i ord og toner er en samling med 29 av Wildenveys dikt. Lyrikken er tonesatt av den kjente jazz-duoen Karin Krogh (vokal) og John Surman (fløyte, orgel m.m). Coveret er prydet med frodige blomster. Resultatet er en komplett pakke med skjønn estetikk, lyriske perler og stemningsbærende musikk. Denne nye og originale presentasjonen fremhever det spenstige og friske som allerede ligger i Wildenveys tekster og kan tas frem til alle årets sesonger. Nå er det vinter.

LYDEN AV FRIHET

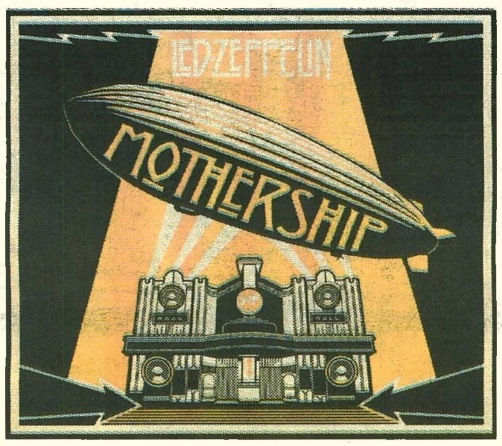

Pow Pow
Leaving Las Palmas
Honest Abe Records (2007)

TEKST **FRITHJOF EIDE FJELDSTAD**

Endelig, etter flere år med venting, har Pow Pow foreviget seg med sin første skive, Leaving Las Palmas. Førti minutter med lasersnacks for et smakfullt øre er hva de fem unge mennene i det noe ukjente bandet inviterer til. Og det er dristig, delikat og direkte. Pow Pow har lagt seg i grenselandet mellom rock, jazz og blues - med en bunnklang av 50-talls surf. På vanlig norsk vil det si Jaga Jazzist, Kåre and the Caveman og Shadows, kanskje et hint av Dick Dale i melankolsk treghet. Men fremfor alt er det Pow Pow. Navnet er så fengende, altså – Pow Pow! Leaving Las Palmas er en slags auditiv chartertur til de noe tvilsomme turistfylte områder ved Spanias kystperler. Men gjennom musikkens språk får charterturismen og parasolldrinkene ny legitimitet og fornyet energi. Selv en solbrent, halvfeit trønder med snusleppe kan nå trygt sette seg på neste flyving, så lenge han har tonefølge av Pow Pow. Til tross for et noe dempet gemytt frembringer bandet et rytmisk og melodiøst lydteppe fullt av dype kontraster og spenstige fargeklanger. Samtlige av skivas åtte spor er instrumentale, noe som er å betrakte som et sjeldent stunt av en gruppe som Pow Pow. Men det er et solid og gjennomført stykke arbeid. Leaving Las Palmas er ingen typisk debutplate, men bærer heller et rutinert preg, noe som gjør den over gjennomsnittlig musikalsk utfordrende – spesielt for tilhengere av den kommersielle kunst. Bli med Pow Pow til Las Palmas, Maspalomas, Playa del Inglés, Dunas og Eldorado før flyet igjen letter og avslutter reisen i Afrika. Nå er det slutt på lyden av dårlige sjekkereplikker og primitive apebrøl fra fulle skandinaviske griser. Med Pow Pow i øret kan du pløye de hvite strender i musikalsk frihet – god reise!

DET SAMME, DET SAMME

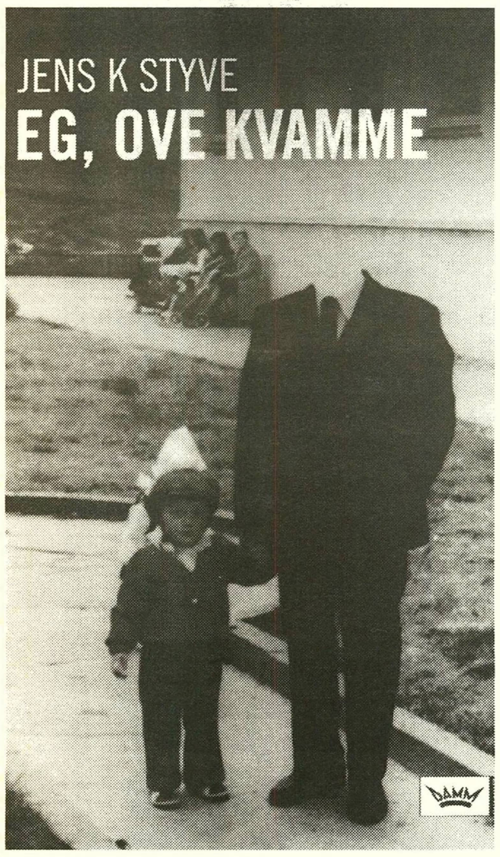

Led Zeppelin
Mothership
Atlantic/Wan Ong (2007)

TEKST **FRITHJOF EIDE FJELDSTAD**

Det går nå lang tid mellom hver gang jeg tenker på Led Zeppelin, veldig lang tid. Sånn sett kommer deres "nye" utgivelse Mothership som et friskt pust (spesielt som en glitrende kontrast til den klamme, kvalmende og kvelende indiebølgen), en anledning til å mimre litt. At jeg tilhører den andre generasjonen av deres fanskare gjør det umulig å ikke kalle kvartetten legendarisk. Å slippe litt Zeppelinplater i form av gamle bortgjemte opptak, de luxe-pakker, remastra innspillinger, collectors editions og muligens en greatest hits i ny og ne er i takt med god kapitalistisk skikk og ånd, funker nok ganske bra også vil jeg tro. Det er dessuten lurt med tanke på å vekke nye tilhørere, slik at blant annet en tredje generasjon fans kan åpne irrgangene og lommebøkene. Men Mothership blir likevel for mye, for dumt for patetisk, for mye melking. Utgivelsen serveres i form av en trippeldisc i pen innpakning, pen nok til å plukke den ned fra butikkhylla. To samleplater og en (bonus)dvd er strukturen. Blant innholdet finner vi selvsagt (gjesp) "Stairway To Heaven", "Good Times Bad Times", "Immigrant Song" (gjesp) og ironisk nok "The Song Remains The Same". Med andre ord det selvsagte, det selvsagte og det selvsagte. Av et plateselskap som Atlantic bør vi kunne forvente mer, nå som det snart er jul og alt mulig. At Led Zeppelin velfortjent plasseres blant tidenes største rock`n roll band er ingen unnskyldning for å voldta repertoaret deres slik det er blitt gjort denne gangen. At "Stairway To Heaven", som til og med er bannlyst rundt utbrente leirbål, har kommet med er grunn nok alene til å bruke pengene på noe annet. Led Zeppelin, Led Zeppelin 2, Led Zeppelin 3 eller kanskje til og med 4 kunne jo vært en idé. En samleplate bør ha et mål, mening eller en retning. Mothership punkterte før det forlot bakken, og the song(s) remains the same....slakt og klask på baken!

DU OVE, DU OVE

Jens K. Styve
Eg, Ove Kvamme
Damm

TEKST **SIRI GASKI**

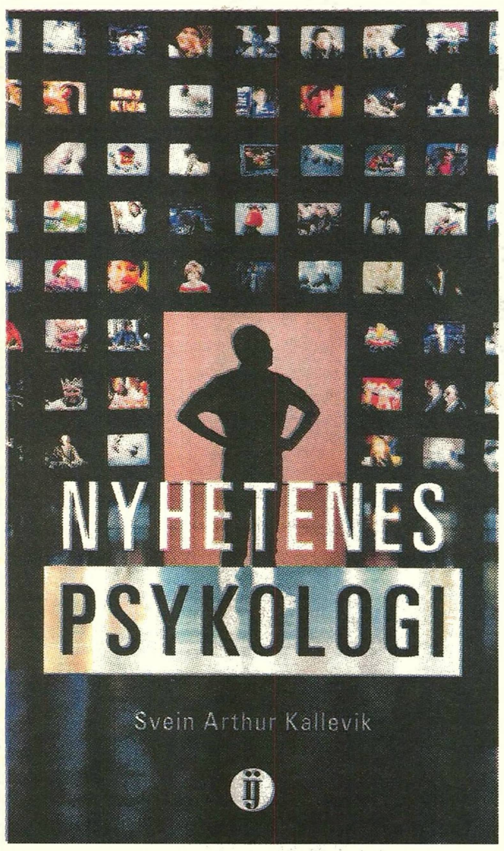
Noen ganger, når jeg skal kjøpe meg den første CD-en av en artist jeg kun har hørt om fra før, hender det at jeg tenker kvantitet – siden jeg ikke kjenner kvaliteten, men antar den er god – og velger CD-en med flest sanger. Prisen på nye norske bøker tatt i betraktning er kanskje sidetall en god måte å velge fra en tilfeldig samling romaner. Ulempen er at du da definitivt vil gå glipp av *Eg, Ove Kvamme*, for med sine beskjedne 160 sider ligger den nok ganske langt nede på kvantitets-listen. Da er det heldig at den ligger tilsvarende høyt oppe på kvalitets-listen. Denne boka *må* være på 160 sider, ikke mer og i hvert fall ikke mindre, det dekker alt av nødvendig – og unødvendig, Ove Kvamme er en rar, rar mann – handling og tenking.

Ove Kvamme – og der er faktisk totalt umulig å tenke på ham uten både for- og etternavn – er reist tilbake til oppvekststedet sitt for å finne sannheten om både det ene og det andre, men mest av alt om faren. I hans innsirkling – både metaforisk og bokstavelig, med gps – av sannheten om det som skjedde dengang da, blir leseren også med på å sirkle inn hvem Ove Kvamme er, og kanskje like viktig: hvorfor han er som han er.

For Ove Kvamme er en av de merkeligste hovedpersonene jeg er blitt utsatt for, motivasjonen hans for stort sett det meste – bortsett fra nødvendige ærend – er meg totalt uforståelig. Men Jens K. Styve makter å beskrive og forklare karakteren på måter som gjør at jeg – heller enn å miste interessen – tar meg selv i å riste på hodet og si "men Ove da..." I tv-serier og lignende er det lett å forklare de forskjellige karakterene nøyaktig hva de nå burde gjøre for å komme ut av knipen de er havnet i, og akkurat som du med skrekkfilmer føler et behov for å riste i karakterene og si "ikke gå inn dit, ikke bli med ham, ikke forlat bilen" har du noe av det samme i forholdet til Ove Kvamme, dette ønsket om å styre ham på rett vei, å si "nei, ikke sånn, gjør det og det."

Slutten – og her skal jeg ikke avsløre noe annet enn at boken har en slutt, og akkurat det var vel ganske åpenbart, særlig all den tid til og med *Den uendelige historien* slutter – er slik at du først tenker "men...", for så å innse at det egentlig ikke kunne ende på noen annen måte. Det er, uten at jeg helt klarer å finne de rette ordene for å forklare, en fullkommen bok, på sin måte. Om Jens K. Styve hadde et prosjekt i denne boka, så virker det, for meg i hvert fall, som om han har klart å gjennomføre det akkurat som ønsket. Problemet, om man kan kalle det noe slikt, er kanskje at prosjektet og fullkommenheten er i så små skalaer – og da tenker jeg ikke på sidetallet i det hele tatt. Men personlig tror jeg at om Styve fortsetter å skrive bøker – og det håper jeg inderlig at han gjør – så vil skalaen vokse, og leseopplevelsen med den. Jeg gleder meg allerede.

SANT ELLER IKKE SANT?

Nyhetens Psykologi
Svein Arthur Kallevik
ij-forlaget

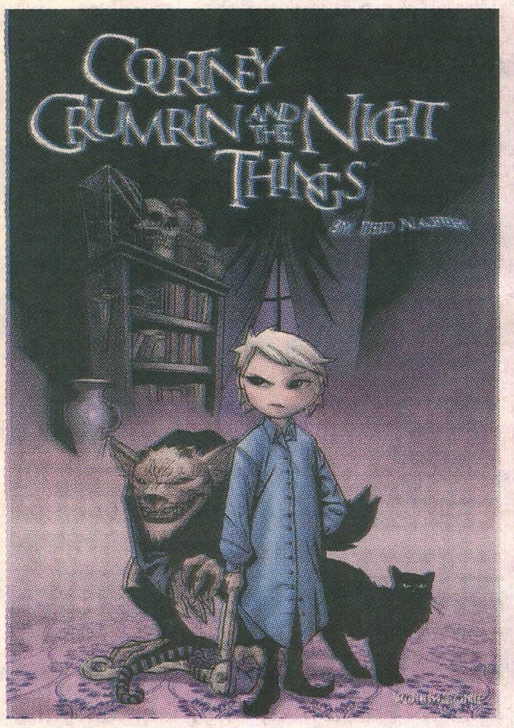
TEKST **FRITHJOF EIDE FJELDSTAD**

Vi har et forvrengt bilde av verden. Det er gammelt nytt og påpekt til det kjedsommelige. Nyhetene er ikke objektiv sannhet og det underbevisste jobber hele tiden aktivt for å snart villede oss, snart rettlede oss. Psykolog og tidligere NTB-journalist Svein Arthur Kallevik har på knappe 140 sider forsøkt å forklare forholdet mellom psykologi, nyheter og vår oppfatning av sannhet. Ved å presentere historiske hendelser fra både nyere og fjernere tid illustrerer han hvordan vi lar oss lure av propaganda og sensasjonsoverskrifter eller bare slett journalistisk arbeid. Kallevik henviser til kjent psykologisk forskning for å poengtere at måten vi oppfatter nyhetene på også henger nøye sammen med vår generelle virkelighetsoppfatning, uavhengig av nyhetsbildet.

Eksemplene er korte og enkelt fremstilt, noe som gjør stoffet tilgjengelig for lekmannen. Men boken er ikke helt fri for uklarheter. Til tross for at Kalleviks tema er tidløst og at teksten på den måten automatisk er av samfunnsmessig betydning, er det av og til litt vanskelig å få fullstendig oversikt over hva han prøver å få frem. Det hoppes noe retningsløst mellom sosiologi, antropologi, medievitenskap og psykologi uten at sammenflettingen av disse disiplinene former en oversiktlig struktur, og flere løse tråder blir hengende igjen i luften. Det kan også til tider virke som at boken egentlig er et samfunnskritisk essay, heller enn en fagbok. Men boken er verdt å lese for de som er interessert i en kjapp gjennomgang av psykologiens mest kjente eksperimenter og for å lære hvordan data fra disse kan knyttes opp til vår oppfatning av nyhetsbildet.

Et annet problem med Kalleviks bok er at han ikke går langt nok i sin analyse. Ved at verden som helhet har fått plass i stuen gjennom tv, aviser, internett og radio, har vi samtidig lært oss å rette en bredere skepsis mot media. Sånn sett kommer denne boken tielleve år for sent, spesielt siden den ikke bidrar til noe grunnleggende nytt syn. *Nyhetens Psykologi* setter heller vår skepsis inn i en teoretisk ramme og utstyrer den med et begrepsapparat, delvis på bakgrunn av psykologi og delvis på bakgrunn av sosiologi og medievitenskap. Men å lese om medias dekning av blant annet Bush *sin* invasjon av Irak minner oss om en ting: at det er viktig å ikke miste det kritiske perspektivet og huske på at en nyhet kan være både sann og ikke sann på en gang. Kallevik bruker en god del plass på medias rolle i politiske konflikter, deriblant 11. september og de påfølgende konsekvenser. I løpet av perioden hvor disse hendelsene har utspilt seg, har det nærmest blitt en allment gyldig moralsk regel, grensende til klisjé, å vise forakt mot Bush. *Nyhetens Psykologi* minner oss om at denne regelen også må få leve utenfor medias søkelys. «Out of sight, out of mind» er ikke lenger en unnskyldning.

MONSTERMAGI

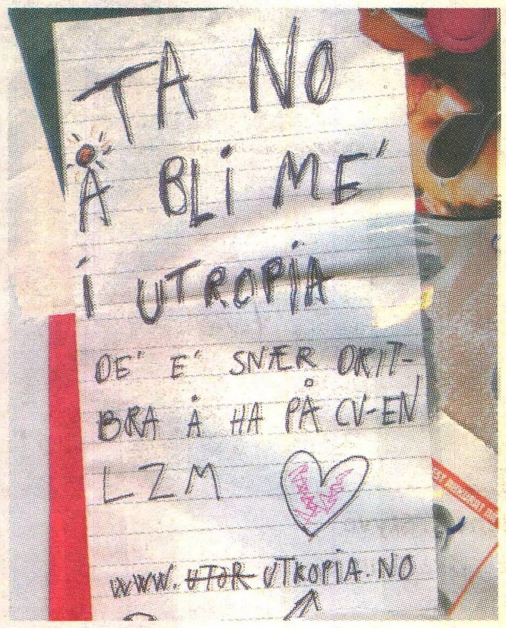

Ted Naifeh
Courtney Crumrin and the Night Things
Oni Press Publishing

TEKST **STIAN BRAGTVEDT**

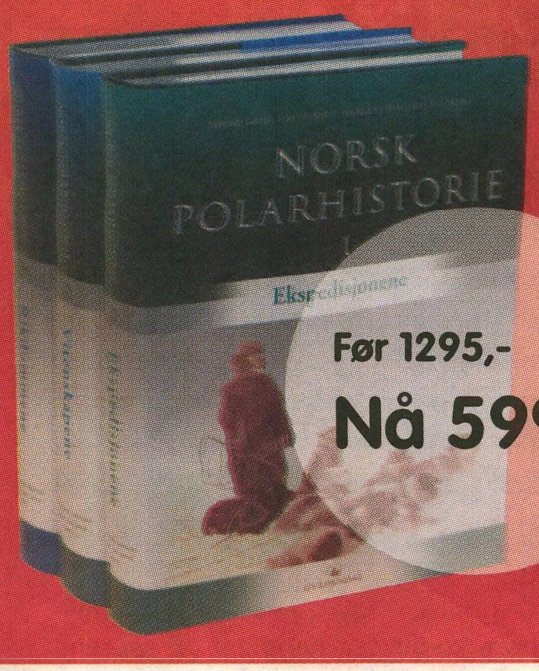
Av og til kommer det tegneserier som snur vårt syn på genren på hodet, og sprenger grenser for hva som oppfattes som nyskapende og bra. *Courtney Crumrin and the Night Things* av Ted Naifeh er ikke en slik tegneserie. Tvert imot følger den en etter hvert ganske forutsigbar oppskrift for historier med unge helter i en fantasy setting. Courtney og foreldrene flytter til et nytt sted, Courtney får ingen venner, Courtney møter på magiske vesener, Courtney kjemper mot onde magiske vesener, samtidig som foreldrene til Courtney er lykkelig uvitende om dette. Til tross for dette (eller er det kanskje på grunn av?) er serien til Ted Naifeh et fabelaktig stykke fortellerkunst. For selv om historien følger en velkjent eventyroppskrift, er karakterene og historien knakende god. Foreldrene til Courtney ønsker over alt å være venner med de rike og innflytelsesrike naboene, som på sin side skyr dem som pesten fordi de er så patetiske i smiskingen sin. Courtney synes, med rette, at foreldrene er dørgende kjedelige, og baksnakker dem gjerne med sin onkel Aloysius. I tillegg hater hun de andre elevene på skolen som alle er bortskjemte rikmannsunger.

Fantasidelen av verdenen som handlingen utspiller seg i er befolket av tusser, gobliner, byttinger og andre merkelige skapninger. Disse kalles natt-tingene, og er alle skapninger som kommer frem når det er mørkt. Disse røyker, drikker og spiller poker mens de ler av hvor naive menneskene er. Både manus og tegninger er utført av Ted Naifeh. Streken er klar, og rutene er ikke overlesset med detaljer. I tillegg er historien tegnet i sort/hvitt, noe som kler den ganske så godt. Courtney Crumrin and the Night Things kan anbefales til alle som vil gjenoppta kontakten med monsteret i skapet og under senga som man kjente som barn. Dette er den første i en serie på mange bøker, og de fleste finnes på bokhandelen. I forordet takker Ted Naifeh magien i verden. For det fortjener han respekt. Han fortjener også pengene våre for en glitrende serie. Anbefales.

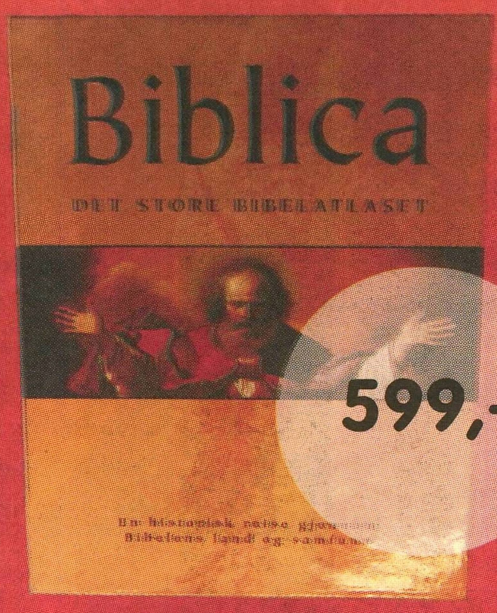
Julegavetips

Norsk polarhistorie 1-3

Før 1295,-
Nå 599,-

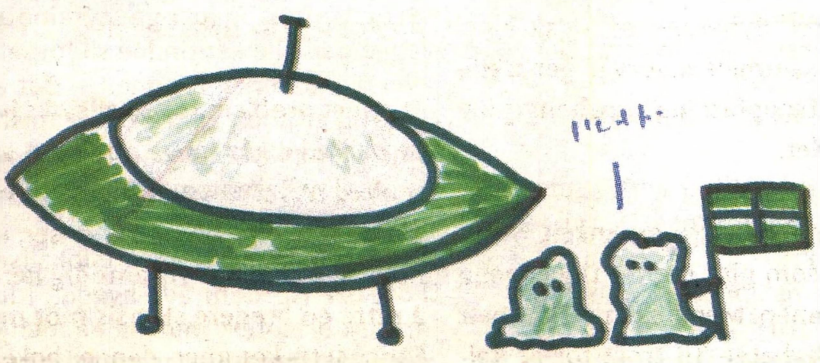
Biblica bibelatlas

599,-

AKADEMISK KVARTER
BOKHANDEL

KONTAKT OSS PÅ
UTROPIA@UTROPIA.NO
ELLER PÅ TELEFON
776 45900

Har du sett noe uvanlig? Tips Utropia om det!

HJELP OSS FORSTÅ, VINN PREMIE!

Ein Piller og Paragrafer-fest har nylig gått av stabelen. Denne festen foregår ein gong i semesteret og navnet spelar på deltakarane. Her er det studentar frå juss og medisin som sler klutane saman. Men, kvifor denne koblinga? Kva i all verden har juss og medisin med kvarandre å gjere? Etter å ha prata med Merete Odland, leiar i juristforeninga og Jørgen Aas Eide, sjølvutnevnt festsjef for foreninga har Utropia komme *nokre* steg vidare. Odland kan fortelje at det heile går tilbake til slutten av 80-talet, då ein arrangerte felles festar i den gamle bodegaen. Etter å ha lege nede på frå midten av nittitalet gjenoppstod fenomenet på ny i 2004, no med dagens navn Piller og Paragrafer. *Kvifor* og *korleis* det heile kom i stand i utgangspunktet har det derimot vore særs vanskelig å finne ut av. Har du ein teori? Kanskje du til og med var der då det skjedde? Hjelp oss å finne ut av dette store mysteriet og vinn ein bokpremie frå Akademisk Kvarter!

SELMA

Og det er en liten Selma,
hun er ærlig verdt en sang.
Det er henne, som jeg elsker,
det er Selma denne gang!

Hun er vårens unge, Selma,
som himmelen fikk sitt blikk,
drysser nye, gyldne stjerner
over hver en vei jeg gikk.

Hun svermet gjennom hager
og i sommermarken grønn.
Hun har lært i livets skole
å bli svikefull og skjønn.

Og hun synger glade sanger
om en kjærest hist og her,
og det er mange, mange
som har Selma mektig kjær.

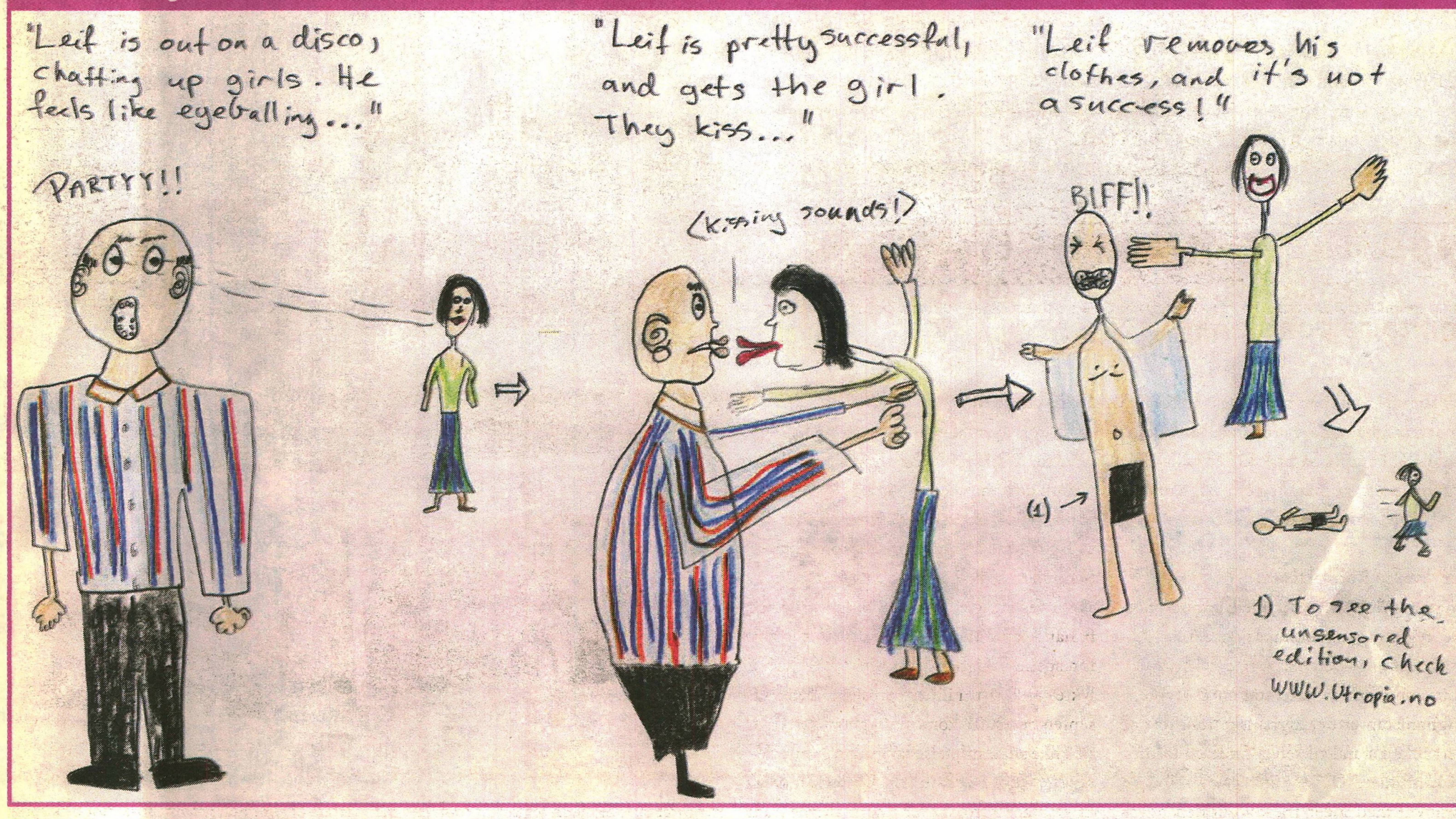
Og jeg elsker også Selma,
skjønt hun bryr seg niks om meg;
men det er samme pokker,
for jeg elsker henne, jeg!

Og gud bevare Selma!
Det blir all min salmesang.
Navnet skjemmer ingen,
Det er Selma - denne gang.

Herman Wildenwey

FAMILIEN HØSTKRABBE

av Harald B. Zeigler

AB VIA

Hørt på desken
– Det er ikke jeg som ikke klarer å låse opp døra, det er døra som ikke vil bli låst opp.

Hørt på desken II
– Hvis du subtraherer det sammen, så blir det over en million!

Hørt på desken III
– Hun er så søt og grådig nusselig, og det er så kjedelig!

Hørt på desken IV
– Det er mye vanskeligere å få den opp enn å få den ned.

Hørt på desken V
- Jeg er glad jeg er medlem av "Guide2Party", ellers ville jeg aldri ha funnet frem til noen fester

Ode til framtiden
Kommunikasjonsavdelinga. Der vil jeg kommunisere.
Insitutt til filosofi. Der vil jeg studere.
Matnat-kantina. Der vil jeg spise.
Studentministeriumet. Der vil jeg representere.
Studentsamskipnaden. Der vil jeg bygge velferd.
Det fusjonerte Lokomotiv-Universitet i Barents. Der vil jeg gå. Barents. Her vil jeg leve!

Utropia om 10 år
Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) vedtok på forrige styremøte å legge ned alle kantinene til fordel for den nye Barents-kantinen. – Det er jo synd at noen institutteter mister sine møteplasser, men til fordel kan vi nå tilby Barentsmat, melder Pen Sei, direktør i SiTø.
Barents-kantinen vil være lokalisert i det nye Nordområde-bygget, med arktisk orientert middag på menyen, som Polarbrød og Barentslaks med oljesøl. I tillegg vil den nye hymnen for Barents, "Forent forevig under Nordområdets smeltende pol", gå over anlegget døgnet rundt.

Utropia om 50 år
Lokomotiv-universitetet ser store fordeler ved at polene nå har smelta og at ny-campus er vannbåren. – Vi ønsker å være en pådriver for vekst i Nord, og tilbyr derfor nå fra høsten av verdens nordligste vannbaserte politisk-teologi studium for Barents, smiler den alltid så fornøyde rektor ved Universitetet, Hjallis Hoppbakke.

NORGE UT AV AFGHANISTAN

KRONIKK
TEKST: STIAN BRAGTVEDT
ILLUSTRASJON: ALEXANDER PRESTMO

Norge har om lag 500 soldater og offiserer i ISAF styrken i Afghanistan. Disse er under NATO kommando og bidrar dermed til den amerikanske okkupasjonen av Afghanistan. Okkupasjonen har gjort Afghanistan til et mer utrygt sted for afghanere, og Norge bør så fort som mulig hente soldatene hjem.

Ifølge Jonas Gahr Støre er oppgaven til NATO og ISAF å "sette afghanerne i stand til å styre landet sitt". Situasjonen i dag, seks år etter den amerikanske angrepskrigen, er et Afghanistan i kaos, hvor president Hamid Karzais regjering har liten legitimitet utenfor Kabul. I stedet har krigsherrer og Taliban-kommandanter utnyttet vanlige afghaneres frustrasjon med okkupasjonen til å styrke sine posisjoner, samtidig som eksporten av opium har økt år for år siden 2001. I starten av krigen var argumentet for angrepet av man skulle knuse Taliban og befri afghanerne fra religiøse fanatikere. Da det ikke gikk så bra skiftet man til et argument om at man kriget i Afghanistan for kvinners rettigheter.

Arven fra kolonitiden

I dag argumenteres det med, fra den norske regjering og okkupasjonsentusiaster, at det ikke er noe alternativ til fortsatt okkupasjon. Om vi ikke står med styrker i Afghanistan er det afghanske folk rett og slett ikke i stand til selv å finne en løsning på konflikten. Denne tankegangen henger sammen med ideer fra kolonitiden om at den hvite mann må oppdra verdens folkeslag, og bringe dem sivilisasjon og demokrati. Om man tror at demokrati handler om å putte en lapp i en eske, mens amerikanske soldater overvåker valglokalet kan man kanskje følge en slik logikk. Men om man derimot mener at demokrati handler om å ha ledere med legitimitet i folket, og at folk får makt over sine egne liv, blir det tydelig at USAs, NATOs og Norges okkupasjon av Afghanistan har lite med demokratisering å gjøre. Tvert imot er Afghanistan i dag et sted hvor menneskerettigheter brytes jevnlig, krigsherrer styrker makten sin og regjeringen i Kabul styrer på okkupantenes nåde. Vanlige afghanere har i liten grad fått livene sine forbedret, eller opplevd økende myndighet over egne liv og eget land. I stedet har bistandspengene som har strømmet inn i Afghanistan blitt brukt til å lage en Kabul-basert elite som gjennom sin kontroll over byråkratiet tilraner seg store deler av bistandspengene som ruller inn.

Dette er en av grunnene til at religiøse fanatikere som Taliban kan fremstå som det beste alternativet for folk som vil kjempe mot okkupasjonen og det korrupte Kabul-regimet. Taliban ble i sin tid bygd opp av USA, Saudi-Arabia og Pakistans etteretningstjenese, ISI, for å kjempe mot den sovjetiske okkupasjonen. I dag er rollene snudd på hodet, og gårdagens venner har blitt dagens fiender for USA. Til forveksling lik den andre angrepskrigen USA har stått for i Irak, hvor Saddam Hussein gasset i hjel kurdere med amerikansk velsignelse på 80-tallet gjennom den etter hvert beryktede *operasjon Anfal*. Senere falt Saddam i unåde og USA sendte ut troppene for å ordne opp.

> **"Under dekke av krigen mot terror flytter amerikanerne fram sine økonomiske og militære posisjoner**

Ikke tilfeldig

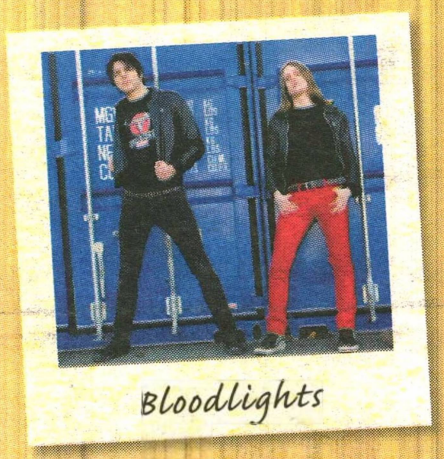
Afghanistan er heller ikke noe tilfeldig valgt land for USAs militære aggresjon. I 1999 vedtok den amerikanske kongressen loven; "Silk Road Strategy Act". Her slås det fast at USA skal arbeide for at økonomiene i Sentral-Asia skal åpnes opp for amerikanske investeringer, og at landene skal følge frihandelspolitikk. Det er altså dette som forespeiles Afghanistan om USA hadde lyktes med sitt militære prosjekt. Etter 11. september 2001 kom muligheten for USA til å øke sin innflytelse langs den gamle Silkeveien og i Sentral-Asia. Under dekke av krigen mot terror flytter amerikanerne fram sine økonomiske og militære posisjoner, samtidig som man kjører over interessene og ønskene til vanlige mennesker. Det er en skam at Norge som ser på seg selv som en fredsnasjon deltar i den USA-ledede okkupasjonen av Afghanistan. Alternativet til å være en del av okkupasjonen i Afghanistan er å trekke ut soldatene, og støtte de kreftene som jobber for et selvstendig, demokratisk og fritt Afghanistan. Under en okkupasjon hvor det er USA som legger premissene vil aldri Afghanistan bli et virkelig demokrati hvor afghanerne har makten. Tvert i mot er USA i regionen for å øke sin innflytelse i området, noe som står i direkte motsetning til et selvstendig Afghanistan. Norge må støtte opp om demokratiske initiativer og grupper i Afghanistan, og støtte prosesser som gjør afghanere i stand til å styre sitt eget land. Dagens okkupasjon bidrar bare til å polarisere situasjonen, og får Taliban til å fremstå som helter som sloss mot okkupantene. Afghanistan-forskerne Astrid Surkhe og Arne Strand uttaler at det er "rein fantasi" å tro at NATO kan knuse den afghanske motstanden militært. De slår også fast at styret i landet mangler legitimitet.

> **"Okkupasjon av Afghanistan har lite med demokratisering å gjøre**

Til tross for økende motstand i den norske befolkningen mot norsk krigsdeltakelse, har politikerne på Stortinget vist liten vilje til å hente hjem soldatene. Det er derfor opp til alle som står for fred, demokrati og solidaritet med det afghanske folk å gjøre det klart for politikerne at vi nekter å delta på USAs militæreventyr i Sentral-Asia. Hent soldatene hjem!

MENS VI VENTER PÅ NORD-NORGEBANEN

Bloodlights

Hangen til...

ONSDAG 28. NOVEMBER

Internasjonal karrieredag
Gresset er grønnere på andre siden...
Universitetet i Tromsø, dagtid

Under Paris' hustak
Du e i Paris, og der skulle eg ønske eg og var...
Verdensteateret, 19.00

Lille Lørdag
Om du drikker nok, finner du kanskje den lille lørdagen som har gjømt seg på Driv?
Driv, 21.00

Tord Gustavsen Trio
Jordnært navn, flytende toner.
Kulturhuset, 21.00

Bloodlights
La blodslyset sive og renne!
Blårock, 22.00

TORSDAG 29. NOVEMBER

Kristopher Schau & Øystein Karlsen
- Har du vært på syndens bule, har du vært på KAFÉEN?
Kulturhuset, 21.00

Whorehouse Blues Orchestra
Får du ikke napp her, nei da er fremtiden lite lys...
Kaos, 22.00

FREDAG 30. NOVEMBER

Litterær matpakke
Kan man leve på luft og kjærlighet?
Tromsø folkebibliotek, 11.30

Hangen til...
Performance to the People!
Kulturhuset, Lillescenen, 19.30

Control Party
Festen til Joy Division filmen
Verdensteateret, 23.00

LØRDAG 1. DESEMBER

Lørdagsuniversitet
Om grensene til Barents og barneoppdragelse er uklare, skal det bli spennende å høre hvor grensene i samisk samtidskunst går.
Driv, 13.00

Dis
Aune Sand kommer for å tegne og fortelle. Årets sjanse til å se en vaskekte kultfigur.
Verdensteateret, 17.00

DJ Funky Halvor
Om navnet ikke er tfunky, så er i allfall Halvor det.
Verdensteatret, 23.00

Strand-a-dunder
En hjørnegreie.
Kaos, 23.00

SØNDAG 2. DESEMBER

Astronomidag
Får astronomene gratis middag?
Tromsø Museum, 12.00

Swinging Christmas 2007
Selv om vi ikke liker soldater, så syns vi det er fint at de kan spille trompet og trombone.
Kulturhuset, 19.00

MANDAG 3. DESEMBER

Strikkekafé
Den røde tråd som knytter generasjoner sammen
Driv, 18.00

Blåmandag
Blånisser
Blåfjell
Blåtimen
Blårock, 20.00

TIRSDAG 4. DESEMBER

Tirsdagsvin
Syns du studenter drikker for mye? Då er det ikke så lurt å se på dette.
Driv, 18.00

ONSDAG 5. DESEMBER

Du velger filmen
Få se hva du har valgt!
Verdensteateret, 19.00

Jazzklubben sin julekonsert
Å, jul med din glede, og jazz opp din lyst.
Ishavskatedralen, 19.30

Lille Lørdag
Hvor er lille lørdag, hvor er lille lørdag?
Driv, 21.00

FREDAG 6. DESEMBER

Nøtteknekkeren
Juleklassiker med de mest sjarmerende tromsøværingene i hovedrollen
Kulturhuset, Storsalen, 18.00

LØRDAG 8. DESEMBER

Lørdagsuniversitet
Er det sånn at grensene mellom samisk samtidskunst og naturen beveger seg i forhold til hverandre?
Driv, 13.00

Tromsø Volley - BSI
Ta på deg hjelm, og husk å dukke om ballen kommer mot deg!
Gyllenborghallen, 18.00

Bad Santa
Har man gjort noe mer enn en gang før jul, så er det en juletradisjon. Her er filmklubbens juletradisjonelle avslutningsfilm.
Verdensteateret, 19.00

Strand-a-felt-a-sound + Wunderbar
La deg varme opp av smeltende rytmer, med panoramautsikt til snøstormen.
Verdensteatret, 23.00

9100 DNGRZONE
Lek med kidza, in the YO, and the HO.
Kaos, 23.00

SØNDAG 9. DESEMBER

Kroppsbild och kroppspråk i Bayeux-teppet
Gå på skattejakt etter anorektikere.
Tromsø Museum, 13.00

Tromsø Storm - Ammerud
De lengste blant dere er kalt.
Tromsøhallen, 16.00

MANDAG 10. DESEMBER

Blåmandag
Blåbær
Blåpapir
Blåsyre
Blårock, 20.00

ONSDAG 12. DESEMBER

If we can dream
Hippedi-hopp, med gjester og oppvisning
Kulturhuset, Storsalen, 19.00

LØRDAG 15. DESEMBER

Lørdagsuniversitet
Grenseløst om folk og fe og naboer
Driv, 13.00

DJ-Kohib
Kohib speller, og då må du danse, ellers blir du kasta ut.
Verdensteateret, 23.00